

Kl. 9.00 – 11.36

1 § Information från regeringen om Europeiska rådets möte i Bryssel den 16 och 17 december

*Information från
regeringen*

Anf. 1 Statsminister GÖRAN PERSSON (s):

Herr talman! Europeiska rådet i Bryssel den 16 och 17 december blev ett toppmöte om EU:s utvidgning. Beslut fattades om att nästa år inleda medlemskapsförhandlingar med Turkiet och Kroatien. Bulgariens och Rumäniens väg till EU-medlemskap 2007 bekräftades. Toppmötet behandlade också EU:s nästa flerårsbudget, arbetet med att bekämpa terrorism, EU:s narkotikastrategi och en rad viktiga utrikespolitiska frågor. Dessutom deltog FN:s generalsekreterare Kofi Annan för en diskussion om multilateralt samarbete.

Herr talman! Europeiska rådets beslut i går om att inleda förhandlingar med Turkiet om medlemskap i EU är i sanning historiskt. Vägen dit var och är inte okomplicerad. Den fortsatta processen kommer inte heller att vara problemfri. Det viktiga nu är dock att Turkiets reformansträngningar har givit resultat och att vi framöver verkar mot målet om ett turkiskt EU-medlemskap.

Att resultatet av förhandlingarna inte kan garanteras i förväg är en självklarhet. Enligt min och regeringens mening var det därför inte nödvändigt i detta tidiga skede att peka på alternativen till ett fullt medlemskap. Att så ändå görs i toppmötets slutsatser reflekterar den oro som uttalats på vissa håll i Europa inför konsekvenserna av ett turkiskt medlemskap.

Förhandlingarna med Turkiet ska inledas den 3 oktober 2005, förutsatt att Turkiet vidtar ett antal åtgärder på lagstiftningsområdet. Dessutom förväntas Turkiet underteckna det så kallade Ankaraavtalet och därmed de facto erkänna Cypern innan anslutningsförhandlingarna inleds. Även om inte detta var något formellt kriterium för förhandlingsstart hoppas jag att beslutet kan bidra till en normalisering av relationerna mellan Turkiet och Cypern.

I förhandlingsprocessen finns sedan olika kontrollmekanismer som ska säkerställa att det turkiska reformarbetet fortskrider, bland annat för att stärka respekten för de mänskliga rättigheterna. För Turkiet liksom för andra kandidatländer utgör målet om EU-medlemskap ett viktigt incitament till förbättringar på MR-området. För den kurdiska minoriteten, för kvinnorna och för andra grupper i det turkiska samhället blir EU-utvidgningen därmed en garanti för stärkta rättigheter.

Förhandlingarna kan ta tid. De kan sannolikt också utmynna i tillfälliga övergångslösningar i samband med ett medlemskap. Detta vore till och med naturligt. Inför Europeiska rådet ställde dock vissa medlemsländer krav på att möjligheten till permanenta skyddsklausuler för Turkiet skulle slås fast i slutsatserna. Från regeringens sida har vi tydligt markerat våra principiella invändningar mot detta, vilka jag också betonade under förhandlingarna vid toppmötet.

I slutsatserna anges nu en möjlighet till permanenta skyddsklausuler. Med detta förstås att klausulerna är permanent tillgängliga. När de utlöses är de mer eller mindre långvariga till sin karaktär, men de är per definition tillfälliga. Detta är ett villkor som Turkiet sagt sig acceptera och som enligt vår mening givetvis är bättre än förslaget om permanenta klausuler. Regeringen kommer dock att vara vaksam så att inte denna typ av avvikelser från EU:s gemensamma regelverk byggs in som något normalt.

Herr talman! Toppmötet fattade också ett viktigt beslut om att EU i mars nästa år ska inleda förhandlingar om medlemskap med Kroatien. En viktig förutsättning för detta är att Kroatien fullt ut samarbetar med den internationella tribunalen för före detta Jugoslavien. Regeringen anser att Kroatien måste göra allt som står i dess makt för att den åtalade generalen Gotovina ska kunna överföras till tribunalen i Haag.

Europeiska rådets utvidgningsbeslut var ett viktigt steg också för Bulgarien och Rumänien. Dessa länder avslutade sina medlemskapsförhandlingar den 14 december, och i går enades toppmötet om att anslutningsfördragen ska undertecknas i april 2005. Därmed är vägen öppen för båda länderna att bli medlemmar i EU som planerat i januari 2007. Fortsatt reformarbete kommer dock att krävas fram till dess.

Herr talman! Det arbete som gjorts under hösten för att förbereda det kommande beslutet om EU:s flerårsbudget 2007–2013 togs upp av Europeiska rådet. Principer och riktlinjer för de fortsatta förhandlingarna antogs. Riktlinjerna slår fast för Sverige viktiga principer om solidaritet med EU:s nya medlemsländer och vikten av budgetdisciplin. Förslaget om en generell korrigeringsmekanism med syfte att uppnå en mer rättvis bördefördelning inom EU beskrivs också i slutsatserna. Vi är nöjda med detta resultat från toppmötet. Regeringen kommer att fortsätta att verka i nästa års förhandlingar för att EU:s flerårsbudget inte ska tillåtas överskrida 1 % av medlemsstaternas samlade bruttonationalinkomst.

Herr talman! Vid rådets möte diskuterades relationen till Kina. Regeringen har alltsedan diskussionen om villkoren för ett eventuellt hävande av embargot mot Kina inleddes betonat vikten både av förbättringar i situationen för de mänskliga rättigheterna och av en strikt vapenexportkontroll. Europeiska rådet är överens om att ett hävande inte ska leda till ökad vapenexport till Kina. För att säkra detta ska EU:s uppförandekod uppdateras och verktyg för hur koden tillämpas när vapenembargot lyfts tas fram. Att verka för fortsatta förbättringar på MR-området i Kina är av central betydelse både inför och efter ett eventuellt hävande av embargot.

Herr talman! Kampen mot terrorismen är ett prioriterat arbete. Vid Europeiska rådets möte i mars antogs en deklaration med 15 åtgärds-punkter mot terrorism. I går avrapporterades hur arbetet med att omsätta deklarationen i konkret handling går. Bland annat pekade EU:s stats- och regeringschefer på vikten av ökat rättsligt och praktiskt samarbete, in-

formationsutbyte inom EU och åtgärder för att förhindra finansiering av terrorism.

På det rättsliga området vill jag också lyfta fram Europeiska rådets beslut om en ny narkotikastrategi för perioden 2005–2012. Strategin ligger i linje med svensk restriktiv narkotikapolitik och utgör en bra plattform för att utveckla samarbetet mot narkotikan både inom EU och i bredare internationella sammanhang.

Herr talman! Europeiska rådet träffade också FN:s generalsekreterare Kofi Annan för en diskussion om hur arbetet med att stärka vårt multilaterala samarbete kan drivas vidare. Mötet var en utmärkt markering av EU:s stöd för generalsekreterarens reformansträngningar och den FN-rapport om vår tids utmaningar som nyligen offentliggjordes.

Vi var överens om att EU har en viktig roll i förberedelserna för FN:s toppmöte i september 2005 för att säkra framåtsyftande och modiga beslut om både stärkande av FN och genomförande av de så kallade millenniemålen för den globala fattigdomsbekämpningen. Jag uttryckte vid mötet Sveriges starka stöd för både generalsekreteraren och högnivåpanelens rapport och betonade att ett väl fungerande internationellt ramverk är nödvändigt för att kunna hantera vår tids väpnade konflikter och andra katastrofer.

Europeiska rådet diskuterade en rad angelägna internationella frågor. Vi var överens om att på alla sätt stödja ett fritt och rättvist presidentval i Ukraina. Dessutom ska EU stödja Ukrainas ekonomiska och politiska utveckling liksom vårt mål om förstärkta förbindelser med Ukraina.

Viktiga slutsatser antogs också om fredsprocessen i Mellanöstern, läget i Iran, Irak och Afrika samt EU:s arbete med mänskliga rättigheter och civil krishantering.

Detta är kort uttryckt, herr talman, en summering av de viktiga överläggningar som skedde i går och i förrgår i Bryssel men som mer än något annat kommer att kommas ihåg för att vi där tog steget mot ett turkiskt medlemskap i Europeiska unionen genom att deklarerat förhandlingsstart den 3 oktober 2005.

Anf. 2 FREDRIK REINFELDT (m):

Herr talman! Får jag instämma och säga att jag också tycker att det är viktigt att beslutet togs att ge Turkiet perspektiv av medlemskapsförhandlingar, någonting som glädjande nog samlar denna kammare i bred enighet, vilket inte är fallet i hela Europa. Det har framgått av debatten inför detta beslut. Ett Turkiet som strävar efter att tillhöra Europa är en bra säkerhetsfaktor för stabilitet i den del av Europa som annars är väldigt orolig. Vi ska dessutom bejaka vad Turkiet kommer att innebära för en växande handel, ett betydande land som kommer att möjliggöra goda tillväxtförutsättningar för hela Europa.

Det andra gäller embargofrågan. Där tycker jag att det är viktigt att poängtera att det beslut som det nu öppnas för av Europeiska rådet kommer att möjliggöra för EU att vara kraftfullt i sin kritik mot Kina när det gäller mänskliga rättigheter och när det gäller säkerhetsaspekter. Där tror jag att ett samlat agerande från EU är det bästa sättet att få förändringar till stånd i Kina.

Detta har moderater uttryckt på väg fram mot detta beslut. Det kommer senare i dag av andra moderater att framföras kritik mot själva han-

Prot. 2004/05:55

18 december

*Information från
regeringen*

teringen. Men för Moderaterna har det alltid varit viktigt att se till att saker och ting sker, snarare än att slåss för symboler som i värsta fall är verkningslösa och dessutom kan leda till osäkerhet om hur Sveriges position har varit. Det brukar heta att man inte ska prata om jobb och företagande i sådana här perspektiv, men den lyxen tänker jag aldrig unna mig, framför allt inte baserat på någon sorts missförstånd om att vi skulle driva en politik som skiljer sig från andra.

Nu tycker jag att detta blir bra. Nu kan vi samfällt agera, fortsätta sätta press på Kina och förhoppningsvis hålla uppe garden mot de strävanden som finns att inte respektera mänskliga rättigheter och de säkerhetshot som Kina utgör mot en del av sina grannar.

Anf. 3 Statsminister GÖRAN PERSSON (s):

Herr talman! Det är viktigt som Fredrik Reinfeldt säger, och det måste vi komma ihåg när vi i vår kammare diskuterar Turkiets medlemskap i EU, att i flera europeiska parlament är detta en fråga som splittrar.

Följ tysk inrikespolitisk debatt och ni kommer att ha en helt annan bild än den totala enighet vi har här i kammaren. I Österrike säger den österrikiske kanslern att han troligen har 90 % av parlamentet emot ett medlemskap och 75 % av befolkningen. I andra länder, som i vårt och ytterligare några, är det här en fråga som i folkdjupet knappast ens diskuteras. Men här i kammaren samlar det en mycket bred majoritet utifrån ungefär de argument som Fredrik Reinfeldt använde och som vi alla i praktiken kan bekänna oss till.

Kinafrågan – en lång resa. Alltsedan händelserna på Himmelska fridens torg 1989 och fram till i dag har EU kraftfullt markerat mot det kinesiska agerandet och successivt tagit bort de åtgärder som var förknippade med händelserna på Himmelska fridens torg. Nu är det vapenembargot som är kvar. Innan det lyfts vill vi ha en gemensam uppförandekod för EU:s länder. Vi vill vara överens om hur vi hanterar vapenexporten. Vi vill också att Kina redovisar framsteg på de mänskliga rättigheternas område.

Det känns nu i den europeiska gemenskapen, tycker jag, som om den frågan samlar en bred och enig opinion i unionen för att föra ett mycket konstruktivt samtal med Kina, för att nå fram till Kina och inte hamna i en låsning om ett embargo som inte längre fungerar.

Anf. 4 CARL B HAMILTON (fp):

Herr talman! Jag vill börja med att tacka statsministern för att han har kommit hit efter en mycket lång vecka för att ge oss den här informationen.

Den här informationsstunden är ju en del av kontrollmakten, så låt mig börja med en kontrollfråga, så att säga. I vilka frågor yttrade sig Sverige, vilka inlägg gjorde Sverige och vad betonades i dessa inlägg vid toppmötet?

Det andra jag vill ta upp är naturligtvis Turkiet. Detta är, som många har sagt, en stor historisk händelse. Jag skulle möjligen vilja lyfta fram en annan aspekt på det här. Turkiet är, som Fredrik Reinfeldt också var inne på, stort, det är fattigt och det är muslimskt. Det väcker många farhågor.

Men jag tycker att det är väldigt viktigt att också understryka att i de flesta europeiska länder har man i århundraden undervisat om Turkiet som den stora fienden, hotet mot den europeiska civilisationen. Den dag då vi i sken av Savojen stoppade turken framför Wiens portar var en seger för Europa och för den europeiska civilisationen. Den segern – 1716 tror jag att det var – som man firar i många länder, inte minst i Österrike, har nu förbytts i en seger 2004 som beror på att man öppnar för Turkiet och släpper in Turkiet i Europa. Det tycker jag är väldigt viktigt. En helt ny mental bild och en helt ny syn på Turkiet växer fram i Europas länder.

Anf. 5 Statsminister GÖRAN PERSSON (s):

Herr talman! Större är icke segern ändock att man i Österrike har en 75-procentig opinion emot ett medlemskap. Det här sliter vi med. Vi har alla vår historia som vi bär med oss. Det är ett levande inslag i inrikespolitisk debatt.

Jag såg den franske presidenten på presskonferens efter toppmötet hänvisa till folkmordet på armenierna i början av 1900-talet och säga att om vi inte får en tydlig ursäkt på detta område från Turkiets sida kommer vi att få svårt att vinna en fransk folkomröstning. Så kastar historiens skugga sin verkan över dagens politiska beslut.

På vilka områden yttrade vi oss? var frågan. Vi pratade vilt om det mesta, vill jag påstå. Men i ordnade former på toppmötet, snabbt, ur minnet: Turkiet, naturligtvis, EU:s långtidsbudget, frågorna om FN och multilateralismen.

Kinafrågan diskuterades inte vid vårt toppmöte. Den diskuterades på utrikesministrarnas möte. Där förutsätter jag att Laila Freivalds som vanligt förde fram den svenska positionen.

Men detta är bara en del av toppmötet. Vi har 114 personer som arbetar på vår representation i Bryssel. De pratar ständigt med andra länder. Vi har många medarbetare med oss på dessa toppmöten. Korridorerna bubblar av aktivitet. Texter byts, förhandlingar genomförs. Detta toppmöte är en enda stor levande kropp. De fåtaliga inlägg, i relation till det andra, som trots allt görs inne i toppmöteslokalen är ofta sådant som redan är känt, positioner som markeras. Det är sällan vi kommer in i den typen av överläggningar där man byter argument som påverkar en slutsatstext. Det är oftast färdigt, och vi redovisar en position.

Det är ingen tvekan om var Sverige står i de viktiga frågorna om utvidgningen, synen på mänskliga rättigheter, EU:s långtidsbudget och synen på det nödvändiga internationella multilaterala samarbetet.

Anf. 6 AGNE HANSSON (c):

Herr talman! Tack för redovisningen från statsministerns sida. Centerpartiet välkomnar naturligtvis också Turkiets medlemskap. Det är ett stort och fattigt land som nu blir medlem, och man bryter en viktig religionsbarriär.

Från Centerpartiets sida har vi arbetat för att Turkiet ska få ett fullvärdigt medlemskap och bli en fullvärdig rättsstat med lika villkor som alla andra.

Vi är emot övergångsregler, och nu har jag förstått att det blir någon ny form av övergångsregler. Det blir någon blandning mellan perma-

nenta och temporära övergångsregler. Risken är naturligtvis att vi får ett A- och ett B-lag i unionen. Det är inte bra.

Villkorades Cypernfrågan med övergångsreglerna för Turkiet? Man valde själv detta. Hur uppfattar statsministern och regeringsförhandlingarna Turkiets fortsatta motiv för att arbeta vidare för att få mänskliga rättigheter, demokrati och bli en rättsstat när Turkiet nu betraktas som en B-nation i EU?

Anf. 7 Statsminister GÖRAN PERSSON (s):

Herr talman! Det sista är farligt att säga och dessutom felaktigt att påstå. Det är icke en B-nation. Fullt medlemskap är vad förhandlingarna syftar till. Det måste vi slå fast. De övergångsregler som kallas för permanenta finns inom den ram som fördraget sätter upp. Därför var de möjliga för oss att acceptera men också för Turkiet att acceptera.

Övergångsregler är jag anhängare av. Vi behöver ha övergångsregler, dock icke permanenta. Då har vi skadat tanken med unionen. Just därför att Turkiet är ett stort land och, som Agne Hansson säger, ett fattigt land blir det naturligtvis när Turkiet blir medlem i unionen påfrestningar och omfattande arbete som måste utföras. Det är inte lika lätt som att ta in Malta eller Cypern. Det är två helt skilda saker, och det är självklart att unionen vid ett sådant tillfälle måste ha rätt att använda sig av övergångsregler. Det tar lite längre tid att välkomna 70 miljoner turkar än 300 000 malteser. Det ligger i sakens natur.

Vi får inte vara slarviga eller naiva. Vi måste också skydda unionens intressen i det läget när vi växer på ett så dramatiskt sätt som vi gör. Det tycker jag är självklart.

Anf. 8 MARIAM OSMAN SHERIFAY (s):

Herr talman! Det är ett historiskt beslut som fattades i går. Det gläder mig att Turkiet äntligen kan börja förhandla, inte minst för att Turkiet är ett muslimskt land.

Jag har delvis fått svar på min fråga gällande permanenta skyddsklausuler, som jag tycker är diskriminerande. Men jag har andra farhågor. Kommer vi att se EU-länder som tänker folkomrösta om Turkiets EU-medlemskap?

Anf. 9 Statsminister GÖRAN PERSSON (s):

Herr talman! Det vet jag inte. Fransmännen har redan sagt det. Till den gruppen anslöt sig österrikarna i går. Vi ska komma ihåg att fransmännen har folkomröstat om ett annat lands medlemskap tidigare. Det var Storbritannien. Därmed beskriver det hur viktigt beslutet upplevs för Frankrike – om jag uttrycker mig försiktigt.

Jag tror att den absolut viktigaste frågan kommer att vara hur Turkiet hanterar relationen till Cypern. Det finns för oss som nu är medlemmar i unionen den rättigheten att i slutänden säga nej till ett nytt medlemsland. Den har vi alla. Den vill inte jag att vi ger ifrån oss. Den tillkommer Sveriges regering och Sveriges riksdag och det svenska folket, och vi tycker att det är naturligt. Andra länder har samma rätt. Hur man väljer att pejla av folkopinionen, hur man väljer att fatta beslutet, är deras rättighet.

Jag utgår från att förhandlingsresultatet blir sådant och att processen som nu ligger framför oss är sådan att de konflikter som finns kvar undanröjs. Då kommer vi också att ha en ganska odramatisk ratificering av den överenskommelse som så småningom ska resultera i att vi säger välkommen till Turkiet som medlem på samma villkor som andra i unionen, men säkert med vissa övergångsregler.

Prot. 2004/05:55
18 december

*Information från
regeringen*

Anf. 10 GÖRAN HÄGGLUND (kd):

Herr talman! Jag vill instämma med statsministern i glädjen över att förhandlingarna kan inledas med Turkiet om ett medlemskap i Europeiska unionen. Bara den process som hittills har pågått har betytt mycket positivt för mänskliga fri- och rättigheter i Turkiet. Den har betytt mycket positivt för minoriteterna. Den spelar naturligtvis en roll för att lösa Cypernfrågan. Det finns skäl att anta att det beslut som nu har fattats kommer att skynda på processen. Turkiet är, som statsministern sade, ett stort land, och det är en sak möjligen att klargöra saker och ting i lagstiftningen, och det tar en viss tid innan det sjunker ned i hela detta land. Det som har inträffat är glädjande och kommer att betyda mycket. Man kan naturligtvis fundera på vad som hade hänt i den motsatta situationen, om EU hade gett Turkiet kalla handen. Det hade inte varit bra för den europeiska utvecklingen.

Jag vill ändå ta upp frågan om vapenembargot mot Kina. Toppmötet har öppnat för ett hävande av detta embargo. Jag hörde statsministern i morse på radion säga att de partier i riksdagen som var emot detta hävande möjligen var något mer idealistiska än statsministerns eget parti. Slår man upp i en ordbok ordet idealistisk betyder det att sätta ”ideal före egen vinning”. Det ställer jag gärna upp på att mitt parti gör.

Vilka påtagliga förändringar, statsministern, har skett av Kinas politik, Kinas respekt för mänskliga rättigheter, som gör att den svenska regeringen i praktiken ger klartecken till ett hävande av embargot? Jag vill också ge statsministern möjlighet att klargöra Sveriges och EU:s syn på mänskliga fri- och rättigheter i Kina kontra frågan om embargot.

Anf. 11 Statsminister GÖRAN PERSSON (s):

Herr talman! Jag tar först frågan om minoriteterna i Turkiet.

Vi har från svensk sida, från regeringens sida, alltid varit fasta försvarare av till exempel kurdernas sak. Vi noterar nu hur mycket förhoppningar som knyts till medlemskapet exempelvis från den befolkningsgruppen – åberopande kvinnornas situation och kvinnornas rättigheter.

Överallt där EU har utvidgats har demokrati och mänskliga rättigheter stärkts. Överallt där unionen har fått vara med och sätta krav på lagstiftning och skydd för den enskilde har demokratin växt. Det är en fantastisk historia vi har bakom oss där de gamla strukturerna, inte minst från det kommunistiska Europa, har ersatts av en ny öppenhet med mycket av skydd för den enskilde individen. Så är det, och så kommer det också att vara för Turkiets del.

Sedan var det frågan om övergångsregler. Vi får inte bli ohistoriska. Notera att någon ledamot, Carl B Hamilton, åberopar 1716, inte som ett argument i sak, självklart inte, men ändå är det den typen av perspektiv som några tycker är lämpligt att lyfta fram när man diskuterar relationen Europa–Turkiet. Om medlemskapet då tar 10 eller 15 år att genom-

föra är i sammanhanget underordnat. Det viktiga är att processen har börjat och att om båda parter följer det regelverk som finns är den oåterkallelig.

Vad gäller Kina har vi uppfattningen att det embargo som finns i dag är en mycket dålig lösning för att garantera en dialog med Kina om mänskliga fri- och rättigheter. Embargot fungerar på så sätt, ska kammaren veta, att förra året såldes vapen till Kina från medlemmar i EU för i storleksordningen 450 miljoner euro. Så effektivt är det embargo.

Ska vi ha en chans att tala med Kina ska vi naturligtvis gå i en riktning där vi skaffar oss en *code of conduct*, ett regelverk, som vi alla i unionen förbinder oss att följa och samtidigt hanterar Kina i dialogen om mänskliga rättigheter med fasthet och konsekvens.

Anf. 12 ALICE ÅSTRÖM (v):

Herr talman! Jag ska börja med att tacka statsministern, som nu befinner sig här tidigt på morgonen för att ge oss information efter ett långt och intensivt toppmöte.

Det är två frågor som jag skulle vilja beröra. Den ena är frågan om Turkiet.

Från Vänsterpartiets sida sade vi tidigare att vi var ganska tveksamma om man kunde anse att Turkiet verkligen hade uppfyllt Köpenhamnskriterierna, så att man kunde börja inleda förhandlingarna. Nu har man börjat inleda den här processen, och då är det oerhört viktigt att man inte låter de krafter som finns runtomkring i Europa, som inte vill välkomna Turkiet och som gör det utifrån att man inte vill ha ett muslimskt land in i EU, få det utrymme. Där är det viktigt att vi intar en gemensam ståndpunkt.

Det jag vill lyfta upp när det gäller Turkiet är den fråga som statsministern berörde, och det är folkmordet på armenier. Vi såg också protesterna utanför. Var det här en fråga som diskuterades med Turkiet?

Det andra som jag vill betona är att det är viktigt att man följer upp de förändringar som Turkiet gör, så att det sker förändringar i verkligheten när det gäller MR-aspekten, och framför allt att man också ser till kvinnors rättigheter. Det är tyvärr så att MR inte med automatik innebär att kvinnors rättigheter räknas in. Betonade den svenska regeringen det?

Den andra frågan som jag vill lyfta upp är embargo mot Kina. Kina har inte vid något tillfälle tillstått att det som hände på Himmelska fredens torg var ett övergrepp. Man har inte en enda gång sagt att det här var övervåld och att det inte var rätt att använda det mot det egna folket. Utifrån det perspektivet har Kina inte förändrat sin politik över huvud taget, men det man får nu är en politisk signal om att Kina släpps in fullt ut, trots att man inte erkänt de brott man har begått.

Min fråga är då: Om det här vapenembargo, som statsministern sade, inte är effektivt i dag, inte är bindande, vad är det som skulle göra att *code of conduct*, som inte heller är ett bindande åtagande, blir mer effektivt än det som finns i dag?

Anf. 13 Statsminister GÖRAN PERSSON (s):

Herr talman! Det sista kan man självfallet fråga sig. Det beror på oss som överenskommer om vi också följer en sådan hederskodex. Man kan aldrig vara säker på att alla länder gör det.

Dagens situation med embargot är eländig. Att tro att det skulle vara den enda signal som EU har skickat till Kina med anledning av händelserna på Himmelska fridens torg är fel. Strax efter att det hände vidtog de tolv dåvarande medlemsstaterna en lång katalog av åtgärder riktade mot Kina, alltifrån frysning av ministerbesök över till hur man behandlar kinesiska studenter och Kinas intressen att låna pengar utomlands. Det är säkert ett tiotal åtgärder som speglas i slutsatstexterna, tillsammans med vapenexportfrågan. Allt det andra har lyfts bort genom åren, utan att vi för den skull har slutat tala och tala ordentligt med Kina om mänskliga rättigheter. Det återstår en av de åtgärder som vi vidtog 1989 som uppenbarligen inte fungerar särskilt väl. Jag tror att det är klok politik att gå i den här riktningen.

Vad gäller Turkiets medlemskapsfäihighet, som Vänsterpartiet har ifrågasatt, kan man alltid diskutera enskilda länders sätt att leva upp till exempelvis demokratiska fri- och rättigheter. Det är en legitim debatt, och den debatten ska vi välkomna. Någon gång måste vi dock bedöma hur läget ser ut, och någon gång måste vi i det sammanhanget ha någon typ av auktoritet att luta oss emot.

Vid utvidgningsbesluten tidigare har det varit kommissionens bedömning som har gällt. Nu har kommissionen sagt att Turkiet lever upp till Köpenhamnskriterierna, och att i det läget från vår sida säga att kommissionen för första gången någonsin har fel, därför att vi inte gör den bedömning de gör och vi vägrar starta medlemskapsförhandlingarna, hade varit att skapa en ordentlig politisk kris och dessutom att verkligen behandla Turkiet som ett land annorlunda än andra.

Anf. 14 LOTTA HEDSTRÖM (mp):

Herr talman! Tack, herr statsminister, för all information.

Jag vill höra kort om den narkotikastrategi som av vissa har kallats en knarkliberal triumf. Vad var Sveriges position och inställning? Hur kommer det här att påverka drogbekämpningsmöjligheterna i Sverige?

Anf. 15 Statsminister GÖRAN PERSSON (s):

Herr talman! Det här är ett område där vi ser att unionen kan ha större inverkan på vår verklighet än kanske på något annat. Brottslighet, knarkhandel, prostitution och övergrepp mot barn känner inte nationsgränser. Den brottsligheten är internationell. Den är vidrig, penningstark och hänsynslös.

Vi sitter fortfarande fast i nationella strukturer när vi ska möta den brottsligheten och har små möjligheter att ingripa. Vi har all anledning att utveckla ett rättsligt samarbete på området, men också ett samarbete för att stötta de människor som har fastnat i missbruket, ett samarbete för att förhindra att nya hamnar i ett missbruk.

Det finns två skolor i Europa. Det är dels de som tycker att man ska ha en liberalare attityd till narkotikan, nämligen att se friare på den och på så sätt försöka få kontakt med dem som har fastnat i missbruket, dels den uppfattning vi har, att man ska vara väldigt sträng, principfast och stenhård i avståndstagandet från drogerna.

Vi ser inte att det beslut som nu ligger försvårar den syn på narkotikapolitik som vi har haft i Sverige. Vi ser däremot att samarbetet öpp-

nar för en möjlighet att fastare och hårdare attackera dem som lever på andras död i dessa droger.

Anf. 16 LARS LINDBLAD (m):

Herr talman! En av de allra viktigaste frågorna under detta toppmöte var frågan om EU:s vapenembargo mot Kina. Frågan kan inte anses ha gått Sveriges väg, eftersom rådet fattade beslut om att nästa ordförande-land, Luxemburg, ska få i uppdrag att slutföra arbetet med att möjliggöra ett beslut om hävande av embargot.

Frågan har varit uppe för diskussion och samråd i EU-nämnden ett antal gånger. Vi har fram till denna vecka fått beskedet att frågan inte har varit på glid. Inte heller har det funnits någon text att utgå från, enligt utrikesminister Laila Freivalds.

I måndags denna vecka tog vårt tålamod slut, och vi tvingades söka information på egen hand. Vi lyckades få fram ett utkast som låg mycket nära de rådsslutsatser som sedan togs på toppmötet. Nästan samma papper faxades av Utrikesdepartementet klockan halv ett natten till i fredags från en hotellfax i Bryssel och nådde EU-nämnden kl. 07.30 – en och en halv timme före samrådet med utrikesministern i EU-nämnden. Detta är inte en rimlig hantering.

Jag kan bara dra två slutsatser. Antingen har Moderata samlingspartiet bättre vägar in i Europeiska rådet, och regeringen har inte varit tillräckligt inne i processen. Eller också har regeringen valt att mörka, av någon outgrundlig anledning, för EU-nämnden. Vilket är det som gäller, statsministern?

Anf. 17 Statsminister GÖRAN PERSSON (s):

Herr talman! Det kan vara så att Moderata samlingspartiet står närmare de politiska krafter i unionen som har drivit på embargots borttagande och därmed haft lättare att få del av de texterna. Vi har tillhört dem som varit bestämda motståndare och kämpat emot och kanske inte alltid på förhand fått del av dessa regeringars uppfattningar.

Anf. 18 LARS LINDBLAD (m):

Herr talman! Det finns anledning att ta replik på den kommentaren.

Vi har fått en bild av en ganska rörig hantering från EU:s sida, men det är uppenbart att information funnits men inte nått EU-nämnden. Jag har fått bilden av en regering som agerar som en majoritetsregering, inte som en minoritetsregering.

Min fråga till statsministern, som jag hoppas att jag kan få ett svar på, är: Vad ska statsministern göra för att denna situation inte uppkommer igen?

Moderaterna, som i detta skede inte ville hävda Sveriges veto, kommer inte att acceptera ett gisslandrama av den här karaktären igen.

Anf. 19 Statsminister GÖRAN PERSSON (s):

Herr talman! Vi ska vara försiktiga med orden. ”Gisslandrama” ska vi nog använda för andra tillfällen än en vanlig överläggning i EU-nämnden.

Dessutom är jag fortfarande nyfiken på varifrån Moderaterna fick sin underhandsinformation, från vilken regering i Europa. Var det kanske från någon partigrupp som just nu är dominerande i det europeiska samarbetet? Vi tillhör inte den, som riksdagen känner till.

Vi har haft en uppfattning i embargofrågan som har satt oss i en ytterkantsposition i EU, därför att vi hårt driver kraven på mänskliga rättigheter. Men så småningom kommer man i ett läge då man ska fatta ett beslut, gå vidare framåt och åstadkomma något som är bättre än det gamla. Vi tror att vi just nu har hittat den lösning som vi kan leva med och kommer att fortsätta påverka andra länder att med kraft hävda mänskliga fri- och rättigheter. Då kanske det kan gå ett papper tillbaka från Moderaterna till den partigrupp man fick ett papper ifrån som stärker den svenska positionen.

Anf. 20 TOMMY WAIDELICH (s):

Herr talman! Herr talman! Frågan om var papperen kommer ifrån och vad papperen innehåller kommer vi att återkomma till i EU-nämnden.

När frågan nu om processen har kommit upp vill jag betona att jag upplever processen som väldigt bra. Inte minst tycker jag att regeringen har varit väldigt samarbetsvillig den senaste veckan. Vi har haft telefonuppkoppling med Laila Freivalds och hade så sent som i går eftermiddags en kontakt då vi fick diskutera mindre justeringar av texten. Men låt oss återkomma till en diskussion i EU-nämnden om varifrån papper har kommit och så vidare. Det kan också vara bra för att förbättra EU-nämndens samråd med regeringen.

Jag vill som ytterligare en beskrivning av de diskussioner som har varit i EU-nämnden säga att den här frågan inte är någon ny fråga. Jag tror att den har varit uppe i EU-nämnden vid sju tillfällen. Det egentliga startskottet för frågan var i mars förra året då frågan kom upp och började hamna på glid. Ingen har vetat var frågan har befunnit sig. Ordförandeskapet har inte heller haft som ambition att föra upp frågan. Det är i alla fall det besked som vi i EU-nämnden har fått. Det är så i EU-samarbetet att frågor kommer och går, och plötsligt dyker de upp som en ketchupfekt.

Jag beklagar att en del upplever att samrådet inte har varit bra, men tyvärr är det så här det fungerar i EU-maskineriet. Vi får återkomma till hur papper har cirkulerat och vad de har innehållit.

Anf. 21 Statsminister GÖRAN PERSSON (s):

Herr talman! Jag har inte mycket mer att tillägga. Jag kan bara konstatera att det land som under resans gång haft mest likartad uppfattning har varit det nuvarande ordförandeskapslandet Holland. Det kan också vara en förklaring till att det holländska ordförandeskapet inte har velat lyfta frågan på det sätt som nu kom att bli resultatet.

Anf. 22 CECILIA WIGSTRÖM (fp):

Herr talman! Jag blir väldigt förvånad när jag hör Göran Persson stå här och säga att vi har varit bestämda motståndare till att häva embargot, att vi har intagit en ytterkantsposition.

Vem som helst som läst EU-nämndens protokoll under hösten vet att Laila Freivalds på möten i Europa har hållit tyst, och har hon någonsin

Prot. 2004/05:55
18 december

*Information från
regeringen*

yttrat sig har hon sagt att vi inte ännu har bestämt vad vi tycker i Sverige. Det är den position som Sverige har intagit.

För Folkpartiets del hade vi gärna sett att vapenembargot kunnat hävas. Men Kina har ju inte gjort de förbättringar som krävs. Embargot infördes efter massakern på Himmelska fridens torg då stridsvagnar sattes ut mot demonstrerande studenter. Fortfarande i dag förföljs, torteras och dödas kinesiska medborgare. Det här embargot kan inte hävas.

Nu hävdar statsministern att vi har en uppförandekod i stället. Men vi vet att den aldrig kommer att bli starkare än en rekommendation. Den kommer inte att kunna stoppa några europeiska vapen från att säljas till Kina.

Vidare säger statsministern, med bifall från Fredrik Reinfeldt, att embargot ändå inte funkar i dag. Hur kan man stå och rycka på axlarna åt att embargot inte funkar i dag? Kan vi stå här och acceptera att europeiska vapen redan i dag säljs till Kina? Jag blir förbluffad!

Regeringen hade här en chans att leva upp till den svenska utrikespolitiken som säger att frågan om mänskliga rättigheter är central. Man hade kunnat lägga in sitt veto och sett till att EU sätter mänskliga rättigheter före affärsintressen, men det gjorde man inte.

Min fråga till statsministern är: Varför avvek ni från den svenska utrikespolitiska linjen som säger att frågan om mänskliga rättigheter är central?

Anf. 23 Statsminister GÖRAN PERSSON (s):

Herr talman! Det är ett väldigt misstag som Cecilia Wigström gör när hon sätter likhetstecken mellan skydd för mänskliga rättigheter och hävdandet av ett embargo som inte fungerar.

Den som tror att Kina inte skulle ha vapen har inte förstått någonting av dagens situation. Den som inte förstår att det redan nu pågår omfattande vapenexport till Kina från europeiska länder har inte förstått någonting av dagens situation. Den som inte förstår att en dialog med Kina och en möjlighet att komma intill och påverka kineserna i en utveckling mot mer demokrati och mänskliga rättigheter kräver ett samlat europeiskt agerande har heller inte förstått någonting om våra möjligheter att påverka utrikespolitiskt.

In i det längsta hävdar vi innan lyftandet av embargot bättre mänskliga rättigheter i Kina och dessutom att EU ska ha ett gemensamt regelverk för hur export ska gå till. Det är legitima krav, helt i överensstämmelse med svensk utrikespolitik. Vi kommer också, det är jag övertygad om, att successivt se resultat i Kina. Och tro inte att det som hände på Himmelska fridens torg utlöste reaktioner från EU om bara vapenembargot. Det utlöste dessutom ett 15-tal andra åtgärder. Alla dessa har vi tagit tillbaka. Nu återstår den sista, kanske den mest innehållslösa av alla och som redan är kringgången av medlemsstaterna i unionen.

Det är så det ser ut. Sedan får vi välja hur vi ska sätta maximal press på Kina och kineserna. Vi tror att det bästa vi kan göra är att samlas tillsammans i Europa och föra den dialogen.

Anf. 24 CECILIA WIGSTRÖM (fp):

Herr talman! Jag tycker att det är ett märkligt resonemang som förs inom EU och i den svenska regeringen, att man ska häva embargot och

sedan se att kraven uppfylls. Det naturliga är ju att kraven uppfylls först och att man sedan kan diskutera att ta bort embargo. Men nu har man gett en politisk signal om att embargo ska tas bort, och det redan till våren.

Det är inte trovärdigt att stå och säga att detta är ett sätt att bättre kunna framföra till kineserna och sätta press på dem att de måste bli bättre vad gäller mänskliga rättigheter. Det är inte trovärdigt, och det är inte så vi brukar agera. Vi brukar ha tydliga krav. När man sedan har uppfyllt kraven får man det man blivit utlovad. I exempelvis förhandlingarna för att bli medlem i EU ställs det tydliga krav och sedan får man medlemskap. Man utlovas inget medlemskap först.

Låt mig avslutningsvis ställa en fråga till Göran Persson. Om nu inte frågan om mänskliga rättigheter är central nog för att lägga in ett veto, vilken fråga anser då statsministern är fundamental nog i svensk utrikespolitik för att lägga in ett veto i EU-sammanhang?

Anf. 25 Statsminister GÖRAN PERSSON (s):

Herr talman! Vi kan använda vårt veto, och ska också göra det någon gång i framtiden, vid ett tillfälle som naturligtvis betyder mer än att skydda ett vapenembargo som redan har kringgåts av medlemsstaterna. Det hade varit både ansvarslost och felaktigt att i detta läge vetera.

Vi ska in i det längsta förhandla och driva positionen för den gemensamma EU-ståndpunkten så långt som möjligt i vår riktning. Men att vetera förändringen skulle bara betyda en enda sak, nämligen att exporten av vapen fortsätter till Kina utan att vi har kontroll på den eller kunskap om den.

Med den typen av embargo tycker jag nog att det är väldigt ansvarslost att till skydd för detta utlösa det viktigaste instrument vi har i unionen, nämligen votet. Det gör vi inte. Därmed inte sagt att vi inte slåss för mänskliga fri- och rättigheter. Självfallet gör vi det, men det ska ske på ett sådant sätt att vi också får genomslag för det och inte förbrukar vår position för framtida agerande.

Anf. 26 ALF SVENSSON (kd):

Herr talman! Det har varit av ett visst intresse att höra hur beslutet angående embargo kom till. Det kanske hade räckt om vi hade fått veta vid vilken tidpunkt Göran Persson och Fredrik Reinfeldt kom överens.

Det var egentligen inte det jag skulle säga, herr talman, utan jag skulle vilja tacka för Göran Perssons insats under rådmötet. Jag tycker att de beslut som har fattats där är mycket positiva.

Personligen tror jag inte att den ekonomiska integrationen ensam kan hålla ihop unionen med dess nuvarande 25 nationer.

Jag menar ju att den europeiska kulturen borde kunna användas starkare som medel för att skapa den gemenskap som vi har – eller om man vågar andända ordet ”identitet”. Men när Turkiet nu blir medlem kommer detta givetvis i sig att kräva en vida större respekt och förståelse för kulturernas och religioners roll än vad som hittills behövt vara fallet i unionen. Man kan inte integrera två religioner, men man måste skapa respekt och förståelse och bygga broar mellan de skillnader som existerar och som kommer att existera. Det måste finnas respekt för detta på båda sidor. Ekonomin i all ära, skulle man kunna säga, men det handlar inte

Prot. 2004/05:55
18 december

*Information från
regeringen*

enbart om fri handel när vi ska utvidga unionen som vi nu är i färd med att göra. Vi talar ju också om gemenskap och vad som ligger i ordet gemenskap.

Jag skulle vilja att statsministern lite utvecklade sina tankar om detta. Jag tror att det finns väldigt mycket av främlingsskap i de länder där man har många som är emot att Turkiet ska bli medlem. Det kan ju också ha sin geografiska betydelse i någon ringa mån. Det skulle vara intressant att veta: Vad kan vi göra för att bygga broar av förståelse, kulturellt och religiöst? Jag skulle väldigt gärna vilja se att Sverige blev ett föregångsland i det brobyggandet.

Anf. 27 Statsminister GÖRAN PERSSON (s):

Herr talman! Det är en angelägen uppgift. Först tycker jag att vi kan göra den här reflexionen: Vad är det som är så utmärkande för europeisk identitet? Det är att vi genom århundraden trots allt har tillåtit varandra att vara olika. Vi talar olika språk. Vi tror på olika gudar. Vi har olika religioner och olika etnisk bakgrund. Men historiskt är det viktigt att vi haft respekt för varandra. När så har varit fallet har vår kontinent varit som mest livskraftig, mest dynamisk och mest god att leva i.

Det är det gamla Europa vi känner. Det nya Europa är den union som nu växer fram och som snart omfattar de allra flesta länder i vårt Europa. Detta nya Europa ska ju inte bli fattigare än det gamla Europa. Detta nya Europa ska inte exkludera länder där man talar ett visst språk, har en viss religion eller har något annat särdrag. Det vore dystert och skulle göra oss fattigare. Det som har varit framgången och storheten för Europa ska också tas med in i den nya union som växer fram: generositet, tolerans och likabehandling.

Vad kan vi göra i Sverige? Ja, varför inte knyta an till alla de goda ambassadörer för Turkiet som finns i vårt land? Det är många som är födda i Turkiet som bor i Sverige. Vi har många som har föräldrar som är födda i Turkiet och som bor i Sverige. De gör ett utomordentligt viktigt arbete för vårt land och kan på sätt som personer vara brobyggare till det nya.

Vi för också en diskussion om det jag sade förut, nämligen rikedomerna i det som är olikheten, mångfalden, det som är uttryck för att människan kan söka sig sin egen väg fram till framgång, lycka och harmoni.

Anf. 28 KARIN THORBORG (v):

Herr talman! Jag skulle vilja följa upp frågan om narkotikastrategin, för jag tyckte inte att den fick ett tillfredsställande svar nyss. Den har ju kritiserats starkt i bland annat EU-parlamentet. Den ska ju strikt baseras på vetenskapliga rön och inte på sociala målsättningar, står det. Genom denna liberala syn på droger har man hittills gått emot den svenska narkotikapolitiken som ser lätta droger som en dörröppnare för tunga droger.

Nu säger statsministern att den antagna strategin är i linje med den svenska. Det reagerar jag starkt på. Då undrar jag: Vilka förändringar i narkotikastrategin introducerades på rådsmötet som gjorde att denna nu ligger i linje med den svenska narkotikapolitiken?

Anf. 29 Statsminister GÖRAN PERSSON (s):

Herr talman! Jag uttryckte mig så att det inte omöjliggör för oss att driva vår narkotikapolitiska syn vidare i vårt land. Vi har allt att tjäna på att samarbeta med andra, för narkotikatraffiken är i grunden internationell.

Sedan sade jag också att vi har olika synsätt på detta. En del kommer från det andra hållet och ser inte riktigt samma risker med de lätta drogerna som vi gör. Man har ofta utgångspunkten att man på så sätt kan få kontakt med dem som annars riskerar att hamna i ett missbruk som isolerar dem från samhället i övrigt. Vi har inte ställt upp på den synen, men det är deras utgångspunkt. Det finns ingenting i det här som förhindrar eller försvårar för oss att driva vår linje vidare.

Anf. 30 GUSTAV FRIDOLIN (mp):

Herr talman! Statsministern! Europa får inte vara en rikemansklubb. Därför välkomnar vi att man satt ett datum för när förhandlingar med Turkiet ska inledas. Men jag plågas också av att se att den islamofobi som nu drar över Europa inte kunde hållas helt utanför förhandlingsrummen utan att man var tvungen att just för Turkiet sätta ett alternativ till ett fullvärdigt medlemskap. Det är synd att man inte kan ha samma regler för alla. Då kan man ha ett Europa i flera rum för alla länder. Det är synd att man just ska peka ut någonting för Turkiet.

Jag tänkte ställa en fråga om embargot. Kina är en stat där mänskliga rättigheter sätts på undantag, där nio tiondelar av världens alla avrättningar sker, där Tibet fortfarande ockuperas. Får Kina vapen kan de antingen användas mot den egna befolkningen eller riktas mot Taiwan. Mot den bakgrunden känns det konstigt att regeringen och andra har köpt den kampanj som den kinesiska kommunistregimen och vapenhandlarna i Europa har drivit om att avveckla embargot.

Egentligen skulle jag vilja ställa frågan till Moderaterna för att de inte längre kunde hålla stängen, som de har gjort i riksdagen, där de har sagt att det här embargot inte ska släppas. Men vi fick ju en förklaring: att man var mer intresserad av ekonomin här hemma än av dissidenterna som sitter fängslade för sina politiska åsikter i Kina. Det tycker jag är tragiskt.

Det sägs nu att embargot inte är effektivt. Det har vi sagt länge. Vi har velat förstärka det med hårdare regler för vapenexportkontroll och möjlighet för olika länder i EU att ha ännu hårdare regler och inte bli underminerade av det försvarsmaterielsamarbete som nu finns inom den europeiska unionen. Det finns alltså en möjlighet att inte avveckla embargot utan i stället stärka reglerna så att vi inte exporterar vapen till Kommunist-Kina.

Nu valde man inte den vägen. Man valde att sätta en tidsplan för att få bort embargot. Då måste ju frågan ställas: Vilka förändringar har den svenska regeringen sett för de mänskliga rättigheterna i Kina? Vilka förbättringar har man sett i ett land som inte ens ber om ursäkt för massakern på Himmelska fridens torg?

Anf. 31 Statsminister GÖRAN PERSSON (s):

Herr talman! Först vill jag säga något om islamofobin. Den finns säkert i Europa. Den finns säkert också i vårt land. Men jag vill bestämt hävda att detta icke har varit utgångspunkten för de övergångsregler som

Prot. 2004/05:55

18 december

*Information från
regeringen*

nu har diskuterats med Turkiet. Vilka de blir återstår ju dessutom att se när väl förhandlingarna är genomförda, då vi vet hur det ser ut och vart utvecklingen drar iväg.

Däremot delar jag Gustav Fridolins glädje över att den rikemansklubb som EU en gång i tiden kunde beskrivas som är ett minne blott. Många progressiva svenskar, inte minst på vänsterkanten, har ju varit bestämda EU-motståndare av just den anledningen att man har beskrivit EU som en klubb för de rika i Europa. Den invändningen föll ju redan med den utvidgning som vi just har bakom oss, men invändningen blir ännu mer meningslös när Turkiet kliver in som medlem.

Så det är klart att det är ett nytt EU som växer fram där progressiva politiker ska vara med och försöka ge sitt bidrag för att påverka unionen för att hävda exempelvis mänskliga fri- och rättigheter inte bara i EU utan också i världen i övrigt.

Nu får man inte alltid som man vill. Det är inte alltid det är den svenska positionen som blir hela EU:s. Det blir inte alltid en reservationslös anslutning till svensk position, om jag uttrycker mig försiktigt. En sådan fråga har varit det här vapenembargot. Ju längre tiden går, ju mer vi diskuterar detta, desto tydligare framstår det att ska vi ha en möjlighet att föra en dialog med Kina om mänskliga fri- och rättigheter ska vi göra det gemensamt inom unionen. Det farligaste som kan inträffa är att vi får en konflikt om ett embargo som inte fungerar i praktiken och som sänder signalen till kineserna att vissa länder sätter sig över detta, struntar i det.

Därmed blir också vår nuvarande dialog från unionens sida om mänskliga fri- och rättigheter både tung och kraftlös.

Om vi vill hävda detta med kraft ska vi se till att vi också har gemensamma regler som är meningsfulla och effektiva.

Anf. 32 GUSTAV FRIDOLIN (mp):

Herr talman! Statsministern kan vara säker – jag är fortfarande EU-motståndare. Jag ser gärna att makten i Europa flyttas närmare medborgarna.

Men det är sant att om utvidgningen skulle ske på lika villkor skulle argumentet om att EU mest är till för de rika i Europa kraftigt försvagas. Tyvärr är det inte riktigt det som vi ser, utan man sätter upp olika regler för länderna, delvis för länderna som är med i EU men också för de länder som nu är på väg in i EU. Det är inte, vilket vore mer logiskt, bristen på mänskliga rättigheter, de rättmätiga funderingarna på minoriteterna och kurdernas situation i Turkiet som har satt upp hinder, utan det är i stället obefogade farhågor som finns bland Europas befolkning på grund av islamafobin, och det tycker jag är tragiskt.

Jag ska avslutningsvis säga något om embargot. Vi har sagt, precis som statsministern nu säger, att embargot inte är tillräckligt effektivt. Just därför har vi velat förstärka reglerna mot vapenexport till Kina, och just därför har vi velat ha hårdare vapenexportregler och hårdare vapenexportkontroll, inte ett försvarsmaterielsamarbete som gör det svårare för länderna att stoppa vapenexport. Varför har man inte gått på den linjen i stället för att sända en signal om att saker och ting är bättre än vad de faktiskt är i Kina?

Anf. 33 Statsminister GÖRAN PERSSON (s):

Herr talman! Vi uppfattar att vi får större möjligheter att hävda en sådan linje med en gemensam *code of conduct* för hela unionen som vi får alla att stå bakom. Sedan börjar nästa strid, att se till att länderna följer detta också. Det är självklart så.

Beträffande diskussionen om A- och B-lag och om att vi sätter upp särskilda regler för de fattiga, så är det inte sant. Det införs övergångsregler när nya länder inträder i unionen. Så var det för vår del – vi ville ha en del själva – och så är det för andra. Och man ska inte bortse från att detta är processer som är långa över tid och att man i början av ett medlemskap kanske vill ha ett undantag som är treårigt, femårigt eller sjuårigt. Vad spelar sådant för roll när det ändå är i ett perspektiv av kanske 1716 eller någonting annat som vi kan föra en politisk debatt? Se upp med den där invändningen, och glöm inte bort att många av dem som är starka EU-motståndare i Sverige många gånger har haft som linje att just Sverige skulle skaffa sig speciella undantag för att inte vara med och ställa upp på det gemensamma i Europa.

Anf. 34 JOE FRANS (s):

Herr talman! Tack, statsministern, för rapporten.

Statsministern nämnde att rådet diskuterade läget i Afrika. Jag undrar om statsministern kan nämna något om slutsatserna när det gäller framför allt situationen i Kongo och i Darfurregionen. Tusentals barn dör varje dag i Afrika, kvinnor våldtas, byar skändas, och unga män skickas ut i krig i stället för att utbilda sig. Och familjer tvingas så att säga att utvecklas bakåt in i framtiden. Det ansvar som det mänskliga släktet har gemensamt att skydda människans integritet är också ett ansvar för EU.

Darfurregionen i västra Sudan sägs vara en tidsinställd bomb som kan brisera när som helst enligt den person som övervakar vapenvilan i området.

Min fråga till statsministern är vad EU vill göra och kan göra och vad som sägs om möjligheterna att kraftigt utöka styrkan i Darfurregionen och också mandatet för styrkan där. Här har vi nämligen möjlighet att tillsammans göra någonting för mänskligheten.

Anf. 35 Statsminister GÖRAN PERSSON (s):

Herr talman! Joe Frans tar upp en av de internationella konflikter som vi tyvärr just nu har svårt att hantera, och där EU inte på något sätt eftersträvar att ta Afrikanska unionens plats utan tvärtom ger allt stöd till den afrikanska unionen för att den ska kunna hantera denna konflikt. Vi har under nattens och morgonens nyhetsrapportering sett att det kan komma att inträffa dramatiska saker där i en nära framtid.

Beträffande humanitära insatser varnar jag för den situation som råder i området som inte bara handlar om något folkmordsliknande – eller folkmord, vi kan diskutera nyansen eller definitionen där – utan för de enskilda ju representerar kanske hundratusentals döda.

Men sedan kommer nästa katastrof, och det är hungerkatastrofen som följer till följd av att dessa jordbrukande människor inte har kunnat klara att så och skörda på ett rimligt sätt. Och då kommer hungern och skördar nästa generation i detta område.

Prot. 2004/05:55

18 december

Information från
regeringen

Vi diskuterade också detta och behovet av ett effektivt multilateralt system med FN:s generalsekreterare. Unionen är en av världens största biståndsgivare, en av de progressiva krafter som finns i världen för demokrati och mänskliga rättigheter. Hur vi hanterar situationen i Darfur, Sudan, kommer att vara ett utomordentligt viktigt test på hur unionen kan samarbeta inte minst med Afrikanska unionen. Om detta skulle lyckas har något stort skett också i den meningen. Men jag är, tyvärr, långt ifrån säker på det.

Anf. 36 GUNILLA CARLSSON i Tyresö (m):

Herr talman! Det är roande att höra hur statsministern försöker blanda ihop Moderaterna med olika partivänner i Europa och samtidigt vittnar om sitt goda samarbete med rådets ordförande Jan Peter Balkenende, som är en mycket god vän till både Moderaterna och Kristdemokraterna.

Jag tror att en del av detta samförstånd och denna konsensus som behöver byggas upp i Europa också borde prägla Europapolitiken och utrikespolitiken i Sverige i ökande grad för en minoritetsregering. Det kanske är något för statsministern att få som en julhälsning.

Jag vill välkomna det viktiga beslut som nu gör att Turkiet 40 år efter att man ansökt om medlemskap nu äntligen har fått ett datum för sina förhandlingar. Turkiet är en del av Europa och kan vara en viktig brygga mellan regioner och kulturer. Turkiet är en bra medlem av Europarådet och Nato och kan bli en väldigt viktig och värdefull medlem för EU.

Jag kan också förstå turkarnas irritation över det tillkommande kravet i sista minuten vad gäller Cypern eftersom Turkiet levererade en lösning i samband med den förra utvidgningen medan grekcyprioterna avvisade en lösning. Emellertid förhandlade man fram en lösning, och nu har vi ett beslut om både medlemskap och datum för förhandlingsstart, och det är bra. Vi vet ju själva att processen i sig är oerhört värdefull för alla de värden som EU står för och också att konkreta resultat inte alls behöver ta tio år.

Riksdag och regering har haft olika uppfattningar tidigare om övergångsregler. Och jag vill nu ta upp tankarna om de permanenta avstegen i grundläggande friheter som det öppnas upp för i förhandlingsarbetet. Jag behöver fråga statsministern om det eftersom det har varit lite vacklande besked. Inte minst när statsministern uttrycker att man behöver skydda EU kan man lika gärna säga att EU behöver ett ökat arbetskraftsutbud för att klara de demografiska utmaningar som vi står inför i framtiden. Därför är min fråga vilka instruktioner och ingångar som har varit i de inlägg som har gjorts när det gäller de tillkommande undantagen och skyddsklausulerna i nästa utvidgningsomgång.

Anf. 37 Statsminister GÖRAN PERSSON (s):

Herr talman! Instruktioner i det sammanhanget är av det slaget att det uttrycks samma sak i Bryssel som jag uttryckte i EU-nämnden. Det är jag själv som gör dessa inlägg. Och vi uttrycker djup oro över uttrycket "permanent undantagsregler". Då fick man in den här bisatsen som beskriver de permanenta undantagsreglerna som någonting som ska förstås som att de permanent kan tillgripas men inte permanent ska vara i kraft. Det tillhör den högre skolan.

Jag vill också hävda att det i många EU-länder naturligtvis finns, inte minst i grannskapet till Turkiet, en oro för arbetskraftssituationen. I den här kammaren har den inte funnits när det har gällt den nuvarande utvidgningen. Jag tror att det är en vårdslös attityd. Det kan skapa väldiga spänningar, och det kan påverka folkopinionen. Jag har ingen som helst anledning att kritisera mina österrikiska vänner eller något annat land för att i detta sammanhang vilja ha en övergångstid eller en övergångslösning. Låt förhandlingarna visa hur det ska hanteras, men underskatta inte dessa folkopinioner, och gör inte saken svårare än vad den redan är. Turkiet har sagt sig kunna leva med detta upplägg. Då tycker jag att vi ska göra det också, även om vi gärna skulle önska ett principiellt annat utgångsläge.

Vad sedan gäller samförstånd och samarbete är jag den förste att spetsa öronen, särskilt som det kommer från en så konsensusinriktad politiker som Gunilla Carlsson.

Anf. 38 KARIN GRANBOM (fp):

Herr talman! Nu har Turkiet och Kroatien fått grönt ljus för att börja förhandla om medlemskap. Det är mycket glädjande att unionen tar steg mot en ytterligare utvidgning. Men det har också framförts att förhandlingarna kan avbrytas om demokrati och efterlevnad av mänskliga rättigheter i länderna inte förbättras.

Nu i dagarna släppte Amnesty International en rapport om Kroatien. I denna riktas hård kritik mot att Kroatien underlåter att ställa misstänkta för brott mot mänskliga rättigheter begångna under kriget på Balkan inför rätta.

Genom nyhetsrapportering och statsministerns rapport här har vi fått reda på att Europeiska rådet uttalat att Kroatien måste samarbeta med Haagtribunalen för att få fortsätta medlemskapsförhandlingarna. Detta är mycket bra. Men att enbart kräva samarbete är alltför vagt.

Statsministern sade att Sverige har ställt ett krav – ett krav på en särskild utlämning. Det är bra. Men min fråga är om Europeiska rådet har satt upp något kriterium, eller några kriterier, som måste uppfyllas för att man ska kunna anse att kravet om samarbete är uppfyllt?

Anf. 39 Statsminister GÖRAN PERSSON (s):

Herr talman! Europeiska rådet talar i sina slutsatser om att fullt ut samarbeta med den internationella brottmålsdomstolen kring det tidigare Jugoslavien; detta är viktigt. Det krav de har på Kroatien är att tio namngivna utlämnas. Nio av de tio är utlämnade. Den tionde, general Gotovina, anses av många finnas i Kroatien. Kroaterna själva påstår att så inte är fallet. Ändå har det skrivits in att det är en förutsättning för medlemskapsförhandlingarna att man samarbetar fullt ut. Vi ska hålla uppe det trycket.

Samtidigt ska vi naturligtvis också konstatera att det som för knappt 15 år sedan var en krigshärd nu är länder som så snabbt har gått i riktning mot demokrati och skydd av mänskliga rättigheter att de av EU-kommissionen upplevs fullfölja Köpenhamnskriterierna; det är en fantastisk utveckling.

Slovenien är inne, och nu är Kroatien på väg. Snart kommer de andra Balkanstaterna också att vara medlemmar i EU. Vad det betyder för

dessa länders befolkningar vad gäller skyddet för mänskliga fri- och rättigheter kan inte överskattas. Och vad ett uteblivet medlemskap för dessa länder skulle betyda för de svarta krafter som säkert fortfarande finns kvar i form av stimulans till fortsatta övergrepp kan det heller inte nog varnas för.

Anf. 40 STEN LUNDSTRÖM (v):

Herr talman och herr statsminister! Jag har i ett tidigare inlägg konstaterat att Sverige uppenbarligen gett upp sin egen självständiga bedömning av situationen i bland annat Turkiet eftersom det är kommissionens ord som ska vara vägledande.

I och för sig hälsar jag Turkiet välkommet till förhandlingsbordet. Jag tycker att det är viktigt att islamofobin äntligen får en spark i baken och inte minst att man dessutom kan bryta den kristna hegemoni som funnits i Europa där det redan i dag finns 25 miljoner muslimer. Det här ser jag alltså positivt på. Däremot delar jag inte alls den uppfattning som statsministern lyfter fram när det gäller de mänskliga rättigheterna i Turkiet.

Jag har en rad frågor som jag skulle vilja ställa när det gäller detta:

Är det rimligt att anse att man har uppfyllt Köpenhamnskriterierna i ett land där det är straffbart att tala om historiska brott – folkorden mot armenier, kaldéer, assyrier/syrianer?

Är det rimligt att tala om att man har uppfyllt Köpenhamnskriterierna i ett land där en fackförening förbjuds därför att behovet av undervisning på kurdiska i de statliga skolorna anses finnas?

Är det rimligt att säga att man uppfyller Köpenhamnskriterierna i en stat där ett statligt byvaktssystem med ungefär 35 000 byvakter hindrar folk att återvända till sina hem?

Är det rimligt att tala om att Köpenhamnskriterierna är uppfyllda i ett land där militären fortfarande kan överpröva all lagstiftning?

Är det rimligt att tala om att Köpenhamnskriterierna är uppfyllda i ett land där lagstiftning än så länge finns bara på papperet och i mycket liten utsträckning nått ut till människorna i Turkiet?

Anf. 41 Statsminister GÖRAN PERSSON (s):

Herr talman! Vi lutar oss där mot den bedömning som kommissionen gör. De har granskat Turkiet och anser att man lever upp till Köpenhamnskriterierna. Det är klart att vi skulle kunna överpröva det och säga att detta inte är sant. Det är i så fall första gången vi gör det. Den som står och varnar för islamofobi och andra olyckor tror jag ska tänka sig för vad en sådan markering från Sverige och Sveriges riksdag skulle betyda. Det finns säkert fortsatt anledning att vara vaksam på hur man behandlar olika grupper i det turkiska samhället – självklart.

Får vi större eller mindre möjligheter att göra det efter det att kommissionen gett klartecken för förhandlingar? Ja, troligen större.

Blir hoppet större eller mindre för de människor som känner sig utsatta? Ja, rimligen större.

Lyssnar vi på kurder och andra finner vi att det är en grupp som naturligtvis hälsar EU-medlemskapet välkommet. Även om man som Sten Lundström kan förhålla sig kritisk måste man våga sätta ned foten och driva processen vidare, eller också säga nej och då hamna i den unika situationen att för första gången gå emot EU-kommissionen. Hur det

skulle uppfattas utifrån ett resonemang exempelvis om islamofobi vågar jag inte ens överskatta.

Prot. 2004/05:55
18 december

Anf. 42 STEN LUNDSTRÖM (v):

Herr talman! Utifrån risken för islamofobi kan man naturligtvis hamna i situationen att man godtar allt. Jag delar oron där. Jag delar också oron för att man, om Turkiet inte hade fått en förhandlingsstart, på det viset skulle ha stärkt de islamofobiska krafterna i Europa liksom de främlingsfientliga och i vissa fall rent rasistiska krafterna. Inte heller det är önskvärt.

Men om man någon gång stannar upp och ser det här med mänskliga rättigheter som det basala kan man beträffande Human Rights Foundation of Turkey, som är en ganska väletablerad organisation och som Sverige dessutom under ganska lång tid både stött ekonomiskt och på annat sätt samarbetat med, till exempel konstatera att tortyren kraftigt har ökat under år 2004, inte minskat. Ja, i princip har den minskat under några år tillbaka till ganska höga nivåer. Men under år 2004 har tortyren ökat kraftigt.

För egen del kan jag inte se att Köpenhamnskriterierna utifrån det här är uppfyllda.

Anf. 43 Statsminister GÖRAN PERSSON (s):

Herr talman! Jag uppfattade ändå att Sten Lundström anslöt sig till en förhandlingsstart. Om så inte är fallet är det väl en position som placerar Sten Lundström i en rätt isolerad fälla i den här riksdagen, tyvärr inte i Europa. Men det sällskap han har ute i Europa återfinns i regel inte inom den progressiva del där han själv tycker att han hör hemma. Det är sorgligt, Sten Lundström!

Anf. 44 ÅSA TORSTENSSON (c):

Herr talman! Också jag skulle vilja ställa en fråga till statsministern med anledning av Kina och vapenembargot. Centerpartiet anser att det är mycket olyckligt att det nu går den vägen att vapenembargot hävs och undrar vilka påtryckningar som egentligen finns kvar för den demokratiska processen i Kina.

Statsministern har här beskrivit naiviteten över vår tilltro till vapenembargot och dess roll gentemot Kina men utan att statsministern själv har reflekterat över vilka signaler som nu ges när man häver vapenembargot.

Min fråga till statsministern blir: Om man *inte* ska sälja några vapen till Kina, varför tar man då bort vapenembargot?

Anf. 45 Statsminister GÖRAN PERSSON (s):

Herr talman! Återigen: Europa *säljer* vapen till Kina för 443 miljoner euro varje år, och de huvudsakliga försäljarna är Frankrike, Tyskland och, tror jag, Storbritannien och Tjeckien.

Så ser det embargo ut som vi till varje pris vill behålla. Om vi dessutom har en konflikt kring detta embargo där några säger att det ska vi behålla och andra går runt det, vilken signal skickar det till Kina när vi ska föra en dialog om mänskliga fri- och rättigheter? Vi vet en sak: När

*Information från
regeringen*

Europa uppträder samlat och kraftfullt kan vi påverka. När Europa låter sig splittras, som har skett i fråga om vapenembargot, har vi mycket lite inflytande.

Anf. 46 LENNART FREMLING (fp):

Herr talman! Det är inte ofta som miljöfrågor uppmärksammas i medier i samband med EU:s toppmöten. Så inte heller denna gång – detta trots att EU är till stor nytta för miljön. Nu när det är aktuellt med åtgärder mot klimatförändringar inför EU vid årsskiftet ett system med utsläppsrätter. Det är ett intressant system som vi i Folkpartiet ville prova för mer än tio år sedan när vi förberedde miljöbalken.

Jag vill fråga dig, Göran Persson, då du har fått stor erfarenhet av EU:s toppmöten: Hur mycket bryr sig EU:s regeringschefer om den långsiktiga utvecklingen inom miljöområdet? Vad ser du för framtida möjligheter för miljöarbetet inom EU? Det är viktigt för framtida generationer över hela vår värld.

Anf. 47 Statsminister GÖRAN PERSSON (s):

Herr talman! Lennart Fremling har rätt. Jag kan också understryka det han säger och hans syn. Utsläppsrätter och handel med dem är någonting där inte minst han själv har varit en av de mest framsynta och pådrivande. Det känns rätt att säga det här i kammaren.

Dessutom är min uppfattning den att frågorna kopplade till miljö och ekologisk uthållighet är överlevnadsfrågor. De kommer att trängas in på dagordningen, även om vi i Europa i dag har politiker som inte alltid sätter dem högst på dagordningen. De kommer att trängas in därför att det påverkar människors vardagliga liv på ett sådant sätt att det krävs ett politiskt svar. Då vet vi en sak: Det finns inget effektivare svar än om vi samfällt kan agera.

På samma sätt som vi pratar om narkotikatrafik över gränserna kan vi tala om miljöförstöring som någonting som inte känner nationsgränser. Luft och vatten rör sig fritt. Detta hör hemma på EU:s dagordning, men det är inte lika starkt uttryckt i dag som det var för fem sex år sedan då vi hade en grupp regeringschefer som samlat kunde driva detta på ett mer kraftfullt sätt.

Jag är glad för att vi i samband med Lissabonstrategin från svensk sida har fått in miljöfrågorna som en dimension, som det tredje uttrycket för ett uthålligt samhällsbygge. Jag hoppas också att vi när vi samlas till vårt toppmöte ytterligare kan manifestera detta. För det krävs stöd, och det krävs ett och annat gott förslag dessutom. Det krävs också att vi alla i våra partier verkar i Europa för att påverka dem som har regeringsmakten så att de anser att detta är viktigt. Där hoppas jag också i fortsättningen på konstruktivt samarbete med Lennart Fremling.

Anf. 48 HOLGER GUSTAFSSON (kd):

Herr talman! EU manifesterar sig som det stora fredsprojektet i dessa dagar. Det kan vi konstatera. Det finns två förestående val som är oerhört viktiga för världsfreden. Jag tänker på valen i Irak och i Palestina. Vi kan läsa i slutsatserna från toppmötet att de har behandlats under toppmötet. Jag vill fråga statsministern på vilket sätt Europeiska unionen kan vara med och bidra till att säkerställa möjligheten till ett fritt val i Irak. Det är

framför allt säkerheten som är bekymret i det sammanhanget. Vad gör unionen i det sammanhanget?

Den andra frågan, som jag vill ställa samtidigt för att spara kammarens tid, gäller Palestina. Förutom presidentvalet förutskickade man också ett parlamentsval framöver och lokala val. Min fråga är: När kan de tänkas komma? Har det varit uppe till diskussion? Den viktiga frågan är naturligtvis: Vad kan Europeiska unionen göra för att stödja de möjliga valen och därmed stärka demokratin i Mellanöstern?

Anf. 49 Statsminister GÖRAN PERSSON (s):

Herr talman! Vi har inte diskuterat de lokala valen, utan vi har i översiktliga ordalag under stats- och regeringschefernas möte i närvaro av FN:s generalsekreterare diskuterat säkerhetssituationen i Irak. Det är naturligtvis avgörande för valets utfall och därmed för legitimiteten för dem som så småningom kommer att få ett mandat.

Där vilar ansvaret på ockupationsmakterna. För vår del ska vi göra allt vad vi kan från EU för att ekonomiskt stödja och via valövervakare på plats övervaka att valet följer det som är rimligt att kräva under de omständigheter som nu råder. Det är ett mycket viktigt val, och jag delar helt Holger Gustafssons uppfattning att det kan ha avgörande betydelse för världsfreden.

I Israel–Palestina-konflikten pågår just nu en utveckling som, om vi läser den positivt, kan verka lovande. Vi vill gärna tro att det är så. Men jag har varit med så många gånger under den här långa processen om att försöka skapa fred i Mellanöstern att jag inte tar ut någonting i förväg. Det är självklart så att det palestinska ledarskapets framtida demokratiska mandat kommer att avgöra med vilken kraft de kan agera i relation till en israelisk sida som återigen har byggt en allians över den barriär som finns mellan israelisk höger och vänster.

Om Sharons nya regering ska ha en motpart som kan föra kraftfulla förhandlingar är valet en avgörande faktor. På plats är Sverige självklart genom NGO:er och andra, EU självklart, och dessutom ges i den utsträckning som behövs ekonomiskt stöd för att genomföra valet. Men det ställs också krav på israelerna att de ser till att valet kan genomföras på ett sådant sätt att människor inte utestängs från vallokaler beroende på var de bor i detta sargade område.

Anf. 50 ANNE LUDVIGSSON (s):

Herr talman! Min fråga berör Turkiet, som vi redan har pratat väldigt mycket om, men jag har några kommentarer och några frågor.

Jag delar uppfattningen att det är ett historiskt beslut som nu tagits av Europeiska rådet, och jag välkomnar beslutet. Turkiet har nu tydliga riktlinjer för hur arbetet mot ett fullvärdigt medlemskap kan gå vidare.

Jag har under de senaste åren besökt Turkiet vid ett flertal tillfällen och träffat en rad MR-organisationer, senast i november i år. Ingen av de organisationer som vi har träffat har varit emot att Turkiet får börja förhandla, utan man vill däremot att Turkiet ska få ett datum för att reformprocessen ska kunna gå vidare.

EU står nu inför en stor utmaning, och det gör EU:s medlemsländer också. Det är enormt viktigt med fortsatt kontroll av reformarbetet, inte minst när det gäller MR-frågan. Det återstår naturligtvis väldigt mycket.

Prot. 2004/05:55
18 december

*Information från
regeringen*

Det förekommer fortfarande tortyr, och det är i implementeringen av reformerna som det brister stort.

Men EU och EU:s medlemsländer har också ett ansvar nu för att motverka de hinder som vi har sett ändå finns i flera av EU:s medlemsländer – rädslan för att ett stort muslimskt land ska bli medlem i EU.

Jag skulle vilja fråga statsministern hur han ser på det viktiga arbete som nu ligger på EU och EU:s medlemsländer.

Jag har många tankar om hur Sverige kan hjälpa till inte minst när det gäller att följa upp reformarbetet och implementeringen. Riksdagens näringsutskott ska besöka Turkiet i maj. Jag undrar om Sverige kan få samma betydelse och arbeta på samma sätt gentemot Turkiet som när de baltiska länderna blev EU-medlemmar.

Anf. 51 Statsminister GÖRAN PERSSON (s):

Herr talman! Jag tror att vi har alla möjligheter att vara aktiva. Jag tror att det som Anne Ludvigsson själv beskriver om sin egen insats är ett utmärkt exempel på vad vi kan göra. En svensk parlamentariker med ett gediget arbete i en svensk partiorganisation och med kopplingar in i den svenska kvinnorörelsen – det är klart att en sådan person betyder mycket i personliga möten på plats i Turkiet. Det tror jag också att Anne Ludvigsson har betytt och kommer att kunna betyda.

Allt sådant vill vi självklart underlätta, men jag noterar precis samma sak som Anne Ludvigsson, nämligen att de som är anhängare av mänskliga fri- och rättigheter, de som kämpar för det i organiserad form, naturligtvis ser EU-utvidgningen med Turkiet som en möjlighet att befästa framsteg som har gjorts och ytterligare förstärka dem, och det är klart att där ska vi vara med. Vi kan hämta erfarenheter från det som hände i Baltikum – gärna för mig – men jag lyssnar också gärna på Anne Ludvigsson och andra med den typ av erfarenhet som hon har för att där få vägledning. Det tackar vi för.

Anf. 52 LENNART HEDQUIST (m):

Herr talman! Jag har ingenting att tillföra ytterligare angående Turkiet mer än att jag vill göra statsministern uppmärksam på att han nu några gånger har nämnt året 1716 som viktigt, möjligen förledd av Carl B Hamilton. Det var ju så att det klassiska europeiska slaget utanför Wiens portar stod 1683, då Johan Sobieski stoppade turkarna vid Wiens portar. Sedan fanns det faktiskt ett litet slag också 1716, men det var inte där Eugen av Savojen besegrade turkarna. Detta om detta!

Min fråga till statsministern gäller i stället det finansiella perspektivet. Statsministern nämnde att nu skulle taket behållas på 1,24 % av EU:s BNI. Det strider ju onekligen mot den svenska ståndpunkten som regeringen har haft stöd för, som ju har gått ut på att man ska sänka taket. Nu angav statsministern likväl att regeringens ståndpunkt var att man skulle komma ned till utgifter kring 1 % av BNI.

Jag utgår från att Sverige har drivit ståndpunkten att taket ska sänkas. Min fråga till statsministern är därför nu hur man bedömer att man ska kunna verka vidare för utgifter på 1,0 % när taket ligger kvar på 1,24 %. Hur hårt har statsministern drivit den svenska ståndpunkten?

Anf. 53 Statsminister GÖRAN PERSSON (s):

Herr talman! Om det sista råder ingen tvekan. Där arbetar vi tillsammans med framför allt Tyskland, också under toppmötet. Frågan var sedan hur definitionerna läses. Vi läser dem på sådant sätt att vårt enprocentskrav ligger där och ligger fast. Det handlar också om egna medel och om den definitionen i det här sammanhanget.

Vilket slag som var viktigt i Carl B Hamiltons inlägg vill jag inte uttala mig om. Däremot kan jag bara konstatera att när han börjar inlägget, denne parlamentariker som är en av kammarens dominerande ledamöter, så väljer han ett sådant årtal. Det visar så att säga vilken historisk dimension en sådan här debatt har. Om det var rätt eller fel törs jag inte ha någon uppfattning om. Han är ju trots allt professor.

Anf. 54 ULF HOLM (mp):

Herr talman! Tack så mycket för redogörelsen, statsministern!

Jag har två frågor. Den ena gäller vapenembargot. Statsministern känner till min och Miljöpartiets uppfattning. Vi tyckte att det var synd att man upphävde detta nu. Men jag skulle vilja fråga om en sak. Nu får vi *code of conduct* i stället, och vi ska inte koncentrera oss så mycket på vapenembargot. Då vill jag ställa frågan på vilka sätt toppmötet i så fall skärpte den nuvarande *code of conduct*, så att den skärpningen skulle kunna uppväga att man nu framöver upphäver vapenembargot. Det är ju i praktiken det man politiskt lovat Kina nu. På vilka sätt har man alltså skärpt *code of conduct* för att den ska bli bättre?

Den andra frågan gäller långtidsbudgeten, precis som Lennart Hedquists fråga nyss. Då svarade du att definitionen av egna medel är intressant. Det skulle jag gärna vilja be dig utveckla. När det gäller EU:s budget vet vi till exempel att kravet från EU-parlamentet om långtidsbudget skulle innebära en svensk avgift till EU på 37 miljarder, vilket både statsministern och jag – hoppas jag – anser vara helt orimligt.

Anf. 55 Statsminister GÖRAN PERSSON (s):

Herr talman! Det sista är vi helt överens om. Det kommer aldrig att bli en möjlig position för oss.

Vad som sedan gäller *code of conduct* är att slutsatserna talar om att vi förväntar oss att arbetet bedrivs på ett sådant sätt att det under nästa ordförandeskap möjliggör att ta ett beslut. I vilken riktning beslutet ska gå är fortfarande öppet. Det ska naturligtvis avgöras av hur det här arbetet fortskrider.

Anf. 56 ULF HOLM (mp):

Herr talman! Då betyder det att EU:s stats- och regeringschefer har köpt grisen i säcken. Man har nu å ena sidan lovat Kina att man kommer att upphäva vapenembargot. Det är den politiska signalen, och jag tycker att det är helt fel. Å andra sidan har man inte sett några förändringar i *code of conduct*, fast man vet att det är Frankrike som säljer mest vapen till Kina och att det samtidigt är Frankrike som nu har tvingat fram den här positionsförändringen från EU:s sida. Jag beklagar verkligen den utvecklingen.

Anf. 57 Statsminister GÖRAN PERSSON (s):

Herr talman! Det tycker jag inte att Ulf Holm ska göra. Ulf Holm ska i stället med tillfredsställelse hälsa att vi nu får en möjlighet att också ta in fransmännen i en regim där de får redovisa hur de handlar med vapen med Kina. I dag behövs detta inte i det embargo som kammarens ledamöter – några av dem åtminstone – tycker är så effektivt och framgångsrikt.

Anf. 58 ANDERS G HÖGMARK (m):

Herr talman och herr statsminister! Låt mig inleda med att instämma i allt positivt som har sagts och i värdet och vikten av att Turkiet får börja sina medlemskapsförhandlingar. Behovet av dialog mellan Europa och den muslimska världen med de moderata muslimska krafterna är utomordentligt viktigt.

Jag vill sedan gå över till en annan fråga. Europeiska rådets möten ger ju, som statsministern sade, en möjlighet att förutom gemensamma överläggningar föra diskussioner på bilateral basis med olika kolleger. Statsministern benämnde själv toppmötet som en stor kropp, en levande sådan.

Under senare tid har man ju märkt en viss irritation i de lettisk-svenska förbindelserna på grund av byggkonflikten i Vaxholm, där man från lettisk sida har hävdat att svenskt agerande inte riktigt har visat den respekt och den erkänsla för de principer om rörlighet som råder i Europa.

Min fråga till statsministern blir då: Förde statsministern under de här dagarna några samtal med sin lettiske kollega? I så fall: Skulle statsministern vilja redogöra för vad den lettiske statsministern framförde i denna fråga?

Anf. 59 Statsminister GÖRAN PERSSON (s):

Herr talman! Ja, det gjorde jag, både informellt och i en sittning med den lettiske premiärministern och utrikesministern. Det är två skilda synsätt på hur man ska reglera en arbetsmarknad. Jag kunde berätta för honom hur den svenska arbetsmarknaden fungerar, hur viktig den är för oss och vilket skydd den har varit för svenska löntagare. Där han i sin analys utgick mer från entreprenörernas rättigheter startade min beskrivning i löntagarnas skydd och intressen. Jag tror ändå att vi förstod varandra och att han fick respekt för den svenska hållningen.

Dessutom vet jag att vår utrikesminister under en längre sittning förde samtal på lettiska med honom kring den politiska situationen och annat. Själv kunde jag också tillsammans med min nye lettiske kollega utbyta synpunkter på mejeriproduktionen i Lettland och de lettiska kossornas förmåga att mjölka, som är ungefär hälften av de svenskas.

Anf. 60 SYLVIA LINDGREN (s):

Herr talman! Vi har ju här denna lördagsförmiddag fått en mycket värdefull rapport och redogörelse om huvudfrågorna i Europarådets möte. Vem kunde tro, bara för några år sedan, att vi nu skulle stå inför att förhandla om Turkiets medlemskap? Visst är det en positiv utveckling som Europa ändå i samordning, solidaritet och gemenskap går vidare i!

Men det finns många närliggande frågor där vi känner frustration, oro och otillfredsställelse. Då tänker jag inte minst på valfusk och bristen på demokrati i länder som Ukraina och naturligtvis Vitryssland. Det är länder som även geografiskt ligger nära oss.

Det finns också gränsproblem. I dessa sammanhang tänker jag på Polen och Litauen, där människor utsätts för stora påfrestningar. Min fråga till statsministern blir därför: Vad kan EU göra för att påverka rättvisa och demokrati så att rättvisa val, utan valfusk, ska bli verklighet även i dessa länder?

Anf. 61 Statsminister GÖRAN PERSSON (s):

Herr talman! I ett av de länder som anklagats för valfusk, och där också landets egna myndigheter konstaterat att så är fallet, är EU sällsynt aktiv. Jag tänker på Ukraina. Det är svårt att överskatta vad Javier Solanas insats betytt, i samarbete med de två presidenterna Adamkus och Kwasniewski från EU:s medlemsstater Litauen och Polen. Det är i sanning en ny situation jämfört med hur det såg ut innan Berlinmuren föll. Så det är naturligtvis hoppfullt.

Samtidigt får vi inte glömma bort att det intill Sveriges gränser, inte alls långt borta, finns ett land med Europas sista riktigt avskräckande, riktigt fränstötande regim – den diktatoriska regimen i Belarus eller Vitryssland. Det är ett land med 10 miljoner invånare någon timmes flygresor från Sverige. Ibland känns det som om vi glömmer bort det landet, och det får vi inte göra. Vi måste gemensamt anstränga oss för att ge de demokratiska krafterna i Vitryssland stöd.

Det finns många sådana uppgifter, men en sak vet vi och det är att när länderna öppnas mot internationellt samarbete och utsikter ställs för samarbete, inte minst med Europeiska unionen, får de demokratiska krafterna i regel ett avgörande stöd och vi går mot en utveckling där folkviljan kommer till uttryck när vallokalerna stängts och rösterna räknats. Detta är vi överens om att vi ska fortsätta att arbeta för.

Anf. 62 SVEN-ERIK SJÖSTRAND (v):

Herr talman! I likhet med Holger Gustafsson har jag en fråga som rör det palestinska valet. Statsministern har till viss del redan informerat kammaren om det. Jag ska försöka utveckla frågeställningen.

Den 9 januari ska det palestinska folket välja nytt parlament och ny president efter Arafat. Tyvärr har det influtit rapporter om att palestinska presidentkandidater hindras i sina ansträngningar att nå sina väljare. Några har till och med arresterats och misshandlats av israeliska soldater. Den typen av behandling kan inte uppfattas som annat än ett sätt att sabotera den palestinska demokratin.

Därför vill jag fråga: Vilka åtgärder försöker ni vidta i EU, och vilka åtgärder kan vi från svensk sida vidta? Hur har diskussionerna i Europeiska rådet gått beträffande valet i Palestina?

Anf. 63 Statsminister GÖRAN PERSSON (s):

Herr talman! Som Sven-Erik Sjöstrand sade har jag svarat på frågan tidigare. Det är oacceptabelt om människor hindras att delta i val, och det är naturligtvis lika oacceptabelt om de som kandiderar i valet utsätts för övergrepp.

Vi har sedan president Arafat dog haft en utveckling som varit sådan att den kunnat betraktas som relativt lugn. Det lugnet bröts i går och i natt, vilket är allvarligt. Jag hoppas att det var en engångsföreteelse och att vi nu går mot en utveckling som innebär att vi den sista månaden fram till presidentvalet kan ha en rimlig kampanj där olika kandidater får chans att fritt uttrycka sin uppfattning.

Om detta råder ingen delad mening i EU, tvärtom. Den stora finansiären av det valet kommer säkert att vara Europeiska unionen. Så brukar det vara, och jag skulle tro att det blir så även nu.

Anf. 64 CARINA HÄGG (s):

Herr talman! Först vill jag säga att jag välkomnar de steg som nu tagits för att ge fler länder möjlighet att bli EU-medlemmar. Jag vill också understryka att jag hoppas att det inte är sista steget mot en utvidgning utan att vi öppnar upp för ytterligare länder. Ukraina kan vara ett sådant land.

Min fråga handlar dock om något annat. Jag har tidigare med statsministern tagit upp något som jag upplever som bekymmersamt, nämligen att EU skiljer på mänskliga rättigheter och kvinnors rättigheter. Det har varit så inför tidigare EU-utvidgningar, och min oro har stärkts.

Visserligen reagerade många när den tilltänkte italienske kommissionären Buttiglione inte blev kommissionär, men jag tror för egen del att det mer handlade om en kamp mellan parlamentet och kommissionen än om en reell syn på hans uppfattningar. Om dessa uppfattningar varit djupt bottnade i parlamentet hade man inte utsett Joe Borg till kommissionär i samma kommission. Han hyser ungefär likadana uppfattningar som Buttiglione – abortmotståndare, motståndare till hela Kairoagendan.

Anna Záborská blev ordförande i Utskottet för kvinnors rättigheter och jämställdhet i EU-parlamentet. Hon kommer från Slovakien, är kristdemokrat och känd motståndare till frågor om kvinnors rättigheter. Hon säger bland annat att aids är Guds hämnd; jag ska inte räkna upp alla tokigheter hon sprider omkring sig.

Vi vet att barnmorskor arresteras och fängslas i Portugal. En ung kvinna ställdes nyligen inför rätta för att ha genomfört en abort på sig själv. Vatikanen förlorade visserligen kampen om förordet i konstitutionen, men vann i stället en stor seger i artikel 51.

Sammantaget ser jag pessimistiskt på hur kvinnors rättigheter framöver ska hanteras i EU-sammanhang. Därför vill jag gärna veta om jag har fel. Vi har sett en tydlig förbättring i arbetet under detta toppmöte, och vi kanske kan vända den negativa trend som vi sett sedan det nya valet till parlamentet och valet av nya kommissionärer.

Anf. 65 Statsminister GÖRAN PERSSON (s):

Herr talman! Jag kanske inte skulle uttrycka mig exakt som Carina Hägg om att Vatikanen vunnit slaget om artikel 51 och så vidare. Däremot skulle jag kanske kunna säga så här: Vi är i ett läge där många regeringar i Europa inte är progressiva i de frågor där Carina Hägg och jag har samma uppfattning. Så ser det ut. Detta speglar sig naturligtvis i den politik som förs i respektive land, men det kan också komma att påverka opinionen inom Europeiska unionen.

Det är en ständigt pågående kraftmätning mellan olika synsätt som ju resulterar i att man i demokratiska val väljer sina företrädare. Om man då i vissa länder får sådana uppfattningar som står vid sidan av våra ska vi med kraft och konsekvens hävda våra.

Jag är i den lyckliga omständigheten att jag uppfattar att det finns ett brett och fast stöd för både de frågor som Carina Hägg tar upp och självklart för att i alla sammanhang hävda kvinnors rättigheter. Det är den svenska positionen, och den fortsätter vi att ha.

Anf. 66 CHATRINE PÅLSSON (kd):

Herr talman! Jag vill ställa mig i raden och tacka Göran Persson, och även uttrycka min beundran, för att han orkar med en lång frågestund efter den gångna veckans arbete. Samtidigt vill jag önska statsministern en riktigt god jul.

Många av de frågor vi tagit upp i dag handlar om våra barn och barnbarn och deras framtid. Självklart är utvidgningen av Europa oerhört värdefull för våra barn och barnbarn. Jag vill uppehålla mig vid narkotikafrågan. Narkotikan är i dag ett av de allra största gisslen för våra barn och barnbarn.

Hur högt på agendan ligger narkotikafrågan när Sverige gör prioriteringar i det europeiska samarbetet? Min andra fråga gäller det som två frågeställare redan tagit upp, nämligen: Är framgången enbart det som nu skett, alltså att nationerna själva ska få bestämma över sin narkotikapolitik, eller finns det något ytterligare som statsministern kan peka på?

Anf. 67 Statsminister GÖRAN PERSSON (s):

Herr talman! Jag ska villigt erkänna att jag inte är expert på detaljerna i narkotikapolitiken. Dem kan Chatrine Pålsson säkert bättre än jag. Det viktiga för mig är att vi öppnar upp för det rättsliga samarbetet, att vi börjar bekämpa internationell och europeisk brottslighet med gemensamma tag i Europa.

Brottslingarna ligger före oss, knarkhandlarna är före oss, och de som sysslar med prostitution är också före oss. Vi måste hitta ett sätt att samarbeta vad gäller rättsliga insatser som gör att vi kan möta detta på ett kraftfullt sätt. Det är oerhört centralt. Där menar jag att det har skett framsteg.

Frågan gällde hur högt man sätter detta på dagordningen. Vi tycker självklart att det är viktigt. Det är i linje med vår tradition. Men det är andra länder som också gör det. Det vore cyniskt att påstå att någon skulle vara likgiltig inför att unga människor går under i exempelvis narkotikamissbruk. Så är det självklart inte.

Däremot kanske man har uppfattningen från andra håll i Europa att man löser det bäst på ett annat sätt än det som vi har valt. Där finns också en mångfald som vi ibland kanske har svårt att förlika oss med och ta till oss. Jag tar gärna till mig det engagemang som Chatrine Pålsson har. Det upplever jag att jag delar.

Anf. 68 GÖRAN LINDBLAD (m):

Herr talman! Låt mig först säga att det är alldeles utmärkt att statsministern nu kallar situationen i Darfur för folkmord.

Det är bra att statsministern talar om öppenhet när det gäller relationerna till Vitryssland. Kan man för att få en ändring till stånd tänka sig att det nu är dags för EU att öppna kontor och Sverige ambassad i Vitryssland? Det är på tiden om vi ska kunna få en ändring även i det landet.

Den här dagen präglas av glädje. Detta trots att det har varit otydliga och osäkra ageranden från regeringen när det gäller embargofrågan och Kina. Glädjen gäller Turkiets medlemskapsperspektiv och möjligheter att nu börja förhandlingarna. Där är vi nästan totalt eniga i den här kammaren. Det tycker jag är mycket trevligt och bra. Det finns kanske anledning för några av oss att i afton öppna en privatimporterad flaska turkiskt vin för att fira detta. Det tycker jag vore trevligt.

Jag vill också passa på tillfället att tala om att vi är några här i kammaren som har tagit initiativ till att nu starta ett svensk-turkiskt parlamentarikerförbund för att ytterligare arbeta i den riktning som Anne Ludvigsson var inne på här så att vi kan knyta kontakter. Jag har också fått signaler från det turkiska AK-partiets kvinnoförbund att det gärna skulle vilja ha en konferens i Sverige. Det hade en i Holland som tydligen inte var så lyckad av olika skäl. Det är saker som vi gemensamt borde kunna arbeta kring.

Jag skulle vilja fråga statsministern när det gäller Ukraina: Är man beredd från unionens och Sveriges sida att driva medlemskapsperspektivet lite tydligare nu när vi kanske får ett val under julhelgen som blir demokratiskt och rättvist? När Ukraina visar att det har möjlighet att komma att tillhöra den europeiska familjen är det viktigt att i varje fall Sverige tydligt uttalar att Ukraina borde ha ett medlemskapsperspektiv.

Slutligen vill jag ställa ytterligare en fråga till statsministern. År 2005 är det år då hygien- och smittskyddsbestämmelser ska börja tillämpas skarpt inom hela Europeiska unionen. Har denna fråga varit uppe på Europeiska rådet?

Anf. 69 Statsminister GÖRAN PERSSON (s):

Herr talman! Först till den sista frågan. Det har såvitt jag känner till inte tagits upp på toppmötet, och inte heller på tidigare toppmöten. Det innebär inte att det är en oviktig fråga. Men allt söker sig inte in på Europeiska rådets dagordning.

Det är flera andra som tidigare tagit upp frågan om medlemskap till Ukraina. Låt oss vänta med den diskussionen. Jag har visserligen sagt själv några gånger – mest för att sätta en relation till dem som kräver ett medlemskap för Ryssland i EU, eftersom det också har förts fram, till och med av europeiska premiärministrar – att det är mycket mer realistiskt att tala om ett ukrainskt medlemskap i EU. Men jag tycker inte ens att det är realistiskt.

Vi ska inte börja för tidigt med det resonemanget. Det vore värdefullt om vi i EU kunde ha en diskussion om var unionens gränser slutar. Hur stor ska unionen bli? Prodi försökte sig på den diskussionen en gång i tiden. Han sade: Någonstans går en gräns. De som finns utanför den gränsen ska dela allt med oss utom våra institutioner.

Eller enklare uttryckt: Hur stort ska Europaparlamentet bli, och vilka beslut ska det i framtiden fatta? Det kanske är klokt att diskutera den saken innan vi bjuder in ytterligare ett gigantiskt land som Ukraina är.

Det motsvarar både till yta och befolkning exempelvis Frankrike. Det är inga små länder vi talar om.

Jag har inte velat gå in i diskussionen om etiketten på vad som sker i Darfur. Det har varit besvärande att vi haft en strid om ifall det ska kallas för folkmord eller inte. Jag vet att det finns internationella kommissioner och folkrättsliga diskussioner. Men för de människor som utsätts för övergreppen, de hundratusentals som stryker med, är det naturligtvis väldigt svårt att förstå en sådan diskussion. Jag tycker att den på något sätt inte känns värdig.

Frågan var om vi ska ha en ambassad i Vitryssland. Också den saken kanske kan få anstå ett tag. Däremot kan jag konstatera att inte minst riksdagens största parti har ett intensivt samarbete med motsvarande politiska grupperingar i Vitryssland. Det är en ganska intensiv reseverksamhet i den riktningen.

Jag hoppas naturligtvis att det turkiska samarbetet ska utvecklas i den svensk-turkiska parlamentarikergruppen och bli framgångsrikt. Man kan syssla med många viktiga saker, kanske ännu viktigare än privatimporterat vin.

Anf. 70 HELENA BARGHOLTZ (fp):

Herr talman! Jag kan börja med att upplysa statsministern om att Europa är detsamma som Europarådets 46 medlemsstater plus Vitryssland, som inte får vara med i Europarådet på grund av att man betar sig så illa där.

Jag tänkte ta upp ett annat lands möjligheter att komma med i EU. Det är ett land som ligger mig varmt om hjärtat, nämligen Georgien. Jag vill höra om man inom Europeiska rådet i samband med utvidgningen i EU också har diskuterat Georgiens möjligheter att komma med.

Där har man nyligen haft ett antal val. Man är väldigt angelägen om att komma med. Vad tror statsministern om Georgiens möjligheter att snart få komma in i EU?

Anf. 71 Statsminister GÖRAN PERSSON (s):

Herr talman! Jag vill inte spekulera om det. Jag vet att vi är på ett sluttande plan. Var ska vi dra gränsen någonstans? Det sägs nu att det är 46 länder. Jag är inte säker på att det slutar där heller. Vem ska ta för givet att det är Europarådets definition som gäller? Det kan finnas någon ny grannstat någonstans som tycker att det är rimligt med ett medlemskap.

Vad betyder det för oss som finns i unionen i dag? Vad betyder det för unionens institutioner? Hur ska de se ut? Vad betyder det för unionens vilja att integreras och att fördjupa sitt samarbete?

Det är historiska processer vi är inne i. Varje land för sig kan ha mycket goda skäl, och jag kan definitivt känna stark sympati med ett sådant utsatt land som Georgien. Men att lova ett medlemskap utan att först ha diskuterat igenom den större frågan tycker jag känns lite äventyrligt just nu.

Prot. 2004/05:55
18 december

*Information från
regeringen*

Anf. 72 HELENA BARGHOLTZ (fp):

Herr talman! Är det rimligare att länderna i Nordafrika får associationsavtal till EU än ett land som ändå formellt ingår i Europa, och det måste man säga om Georgien?

Anf. 73 Statsminister GÖRAN PERSSON (s):

Herr talman! Enbart där har man en ny diskussion. Vad ingår formellt i Europa? Europa är formellt det som Europarådet har slagit fast. Men Europas intressen kan vara någonting annat än att bara ha detta som kriterium. Det kan också vara att främja fred, samarbete, integration och miljöskydd för en så viktig resurs som Medelhavet. Var går den gränsen? Låt oss reflektera över detta innan vi tvärsäkert säger att de ska vara med, och de ska inte vara med.

Anf. 74 YILMAZ KERIMO (s):

Herr talman! Jag vill först tacka statsministern för den information vi har fått i dag på en lördagsmorgon efter en veckas hårt arbete där nere.

Jag vill också uttrycka min glädje över att Turkiet efter 40 års arbete har fått ett datum för ansökan. Tack vare kandidaturen till EU-medlemskap har Turkiet gjort mycket de senaste två åren för att anpassa sig. Men mycket kvarstår fortfarande.

Det finns fortfarande brister i yttrandefriheten och minoriteternas rättigheter. Det var inte så länge sedan en assyrisk/syriansk präst i Diyarbakir som uttalade sig blev åtalad bara för att han nämnde folkmordet på assyrier/syrianer och armenierna. Detta får inte förekomma i ett land som vill bli medlem i EU.

Jag är glad att man nu får ett datum. Det blir en lång process. Då får man genom att föra en dialog se till att Turkiet blir ett mer demokratiskt land och att mänskliga rättigheter respekteras.

Turkiet har alltid hävdat vad som står i Lausannefördraget. Där sägs att minoriteter är judar, armenier och greker. Statsministern nämnde i sitt anförande också kurderna som minoritet. Jag vill påpeka att det också finns andra grupper än kurderna. Det är assyrier/syrianer och andra grupper som man inte ska glömma i sammanhanget.

Min fråga till statsministern är: Hur kommer Sverige att agera när Turkiet bara hänvisar till Lausannefördraget vad gäller minoriteters rättigheter? Då innebär det att assyrier/syrianer och kurder inte är med i Lausannefördraget, utan bara andra grupper. Hur ska man agera för att dessa minoriteter erkänns i Turkiet också och får sina mänskliga och demokratiska rättigheter?

Anf. 75 Statsminister GÖRAN PERSSON (s):

Herr talman! De frågor som Yilmaz Kerimo tar upp är för oss viktiga frågor. Att jag nämnde kurderna förut kan vara ganska naturligt med tanke på den uppmärksamhet som de har fått inte minst i kammaren och i svensk politisk debatt. Också assyrier och syrianer är grupper som vi självfallet känner starkt för och som vi också har en representation för i det svenska politiska livet på ett sätt som jag tycker känns betryggande för att de intressena inte bara ska bevakas utan också hävdas.

Exakt hur hela den process som vi har framför oss går till kan vi kanske bedöma om 10–15 år, men under resans gång tycker jag att vi ska

stötta varandra. Jag lyssnar mer än gärna på en sådan erfaren representant för dessa värderingar och dessa erfarenheter som Yilmaz Kerimo.

Prot. 2004/05:55
18 december

Anf. 76 BENGTT-ANDERS JOHANSSON (m):

Herr talman! Det har varit mycket tal om Kina här, och jag tänkte också uppehålla mig lite grann vid det. Det är en utpräglad diktatur, som statsministern säkert är mycket medveten om. Där finns fatala brister när det gäller de mänskliga rättigheterna. Någon förbättring har vi knappast sett under de senaste tio åren. Det är oerhört många människor och stater, inte minst Taiwan, som sätter sitt hopp till omvärlden – inte minst USA och EU – i detta.

Om jag har förstått statsministern rätt arbetar man nu på en *code of conduct* för att kanske ersätta ett embargo som de facto inte fungerar. Jag vet att statsministern i många andra sammanhang är för breda uppslutningar när det gäller viktiga frågor – möjligen svenska försvaret undantaget.

Min fråga till statsministern är: Vad finns det för möjligheter att få med exempelvis USA på en gemensam kod i detta? Om vi ska få en förändring i framtiden är jag alldeles övertygad om att det måste mer till än bara EU. USA har ju inga tankar på att upphäva sitt embargo, som bekant.

Anf. 77 Statsminister GÖRAN PERSSON (s):

Herr talman! Vad gäller det svenska försvaret är jag definitivt anhängare av breda uppgörelser. Få beslut har fattats med så små skillnader i sak som det försvarsbeslut som vi just har bakom oss. Det är bara att titta på handlingar och jämföra med försvarsberedning och budgetnivåer så kommer alla att förstå detta. När det politiska bråket och diskussionen blir större än vanligt är det kanske just därför att det skiljer så lite i sak.

Sedan gäller det embargot. Ska amerikanarna vara med på en *code of conduct*? Om vi inför en *code of conduct* i EU ska den inte bara omfatta export till Kina eller hur vi ser på Kina i sammanhanget. Jag skulle inte ha något emot att vi skulle lyckas med bedriften att få amerikanerna att ställa upp på en reglering av sin vapenexport *world wide*. Det skulle naturligtvis vara ett väsentligt framsteg i avspänningen i världen, men jag är inte särskild hoppfull om att det kommer att gå.

Anf. 78 GUNNAR ANDRÉN (fp):

Herr talman! Så här på slutet måste man säga att det är intressant att notera att tio år efter Sveriges EU-inträde är intresset i Sveriges riksdag för Europafrågor stort. Frågornas bredd har varit enorm. Jag gläder mig åt att utvidgningen numera ser ut att kunna omfatta även Miljöpartiet, som är på väg att bli åtminstone lite medlem.

Min fråga gäller minoritetsskyddet i Turkiet. Som Yilmaz Kerimo har sagt finns det många stora minoriteter där. Jag noterar att valsystemet i Turkiet är sådant att man har en tioprocentsspärr, vilket effektivt utesluter många stora minoriteter från deltagande i parlamentet.

Jag skulle vilja fråga statsministern: Har man i diskussionerna om Turkiets medlemsansökan diskuterat just valsystemet och möjligheten att förbättra minoritetsskyddet den vägen?

Information från
regeringen

Anf. 79 Statsminister GÖRAN PERSSON (s):

Herr talman! Inte vad jag vet i EU-sammanhang. Däremot har jag en gång direkt bilateralt med premiärministern Erdogan fört samtal om detta valsystem, som av många skulle kunna uppfattas som ganska rationellt och som kanske enligt vissa också skulle vilja tas efter i andra länders parlament – med förödande effekter, naturligtvis.

Det förekommer att man har spärrar inom de allra flesta parlament, så också i vårt. Men en tioprocentsspärr är någonting unikt, och det är någonting som jag tror blir svårt för Turkiet att behålla. Såvitt jag vet har det inte varit någonting som har diskuterats av någon i Europeiska rådet. Möjligen har kommissionen reflekterat över det, men jag har inte sett dess slutsatser så noga att jag törs säga att det står det.

Självfallet ska varje författning ses i ljuset av den mycket turbulenta nutidshistoria som Turkiet har. Så är det för Turkiet, och så är det för andra länder. Detta är någonting som är svårt att kombinera och som lätt kan uppfattas som ett bristande skydd för minoriteter.

Anf. 80 BERNDT EKHOLM (s):

Herr talman! Jag vill uttala min uppskattning över den uthållighet som statsministern har i talarstolen. Jag vet att statsministern älskar talarstolen, men det här måste väl nästan vara rekord. Det har gått över två timmar nu!

Min fråga gäller flerårsbudgeten. Där finns ett stöd till omvärlden som har förenklats i sin disposition bland annat när det gäller medlen och den geografiska inriktningen av stödet. Det går till ett förmedlemskapsstöd till exempelvis Turkiet och ett stöd till grannskapsländerna – som är många i Medelhavsområdet och i hela östra Europa. Det finns också ett stöd till utveckling och ekonomiskt samarbete.

Det olyckliga i stödets förenkling är att man så långt jag förstår inte kan skilja på de utvecklade länderna och de länder som vi säger är under utveckling. Det innebär alltså att man inte skiljer på Japan och ett afrikanskt u-land. Jag tror inte att detta är någon särskilt bra lösning med hänsyn till när den europeiska unionen ska följa upp exempelvis millenni målen. Då är det angeläget att kunna se vilket stöd som verkligen går till u-länderna. Det gäller också när man ska leva upp till konstitutionen framöver, med dess fattigdomsinriktning bland annat.

Min fråga till statsministern blir därför: Kan vi vänta oss en tydligare redovisning av medlen när det gäller stödet till omvärlden? Då kan vi skilja ut vilket stöd som verkligen går till de fattiga länderna – till u-länderna.

Anf. 81 Statsminister GÖRAN PERSSON (s):

Herr talman! Det är min uppfattning att det vore önskvärt. Sedan återstår det att se om det går att få gehör för det fullt ut. Sverige ger en del av sitt bistånd direkt eller indirekt via den europeiska unionen. Det är klart att vi är intresserade av att se till att det också har en fördelning som står i överensstämmelse med vad vi tycker är rimligt.

Dock kan jag till Berndt Ekholms uppbyggelse berätta att det numera finns en växande insikt inom Europeiska rådet om nödvändigheten av att leva upp till FN:s mål om 0,7 % av BNP och BNI för att klara ett rimligt åtagande från unionen i relation till länder som behöver stöd för sin ut-

veckling. Det återupprepas numera ständigt, inte minst från Storbritanniens och även Frankrikes sida. Jag tror att vi nu ser en rörelse i Europa där Sverige inte ensamt – visserligen fortfarande tillsammans med Danmark och Holland – kommer att vara det land som klarar sitt åtagande.

Hur de pengar sedan används och redovisas som vi transporterar via unionen är självfallet en angelägenhet. Jag har samma uppfattning som Berndt Ekholm, men jag har inget precist svar i dag.

Anf. 82 TOBIAS KRANTZ (fp):

Herr talman! I de sista skälvande minuterna av den här informationen tänker jag återvända till frågan om vapenembargot mot Kina. Kina är inte bara en diktatur som förtrycker sina egna medborgare. Det är också en regim som driver en mycket aggressiv politik mot sitt grannland Taiwan som är den kinesiska historiens första demokrati. Läget har förmodligen aldrig varit så spänt som det är just nu vid Taiwansundet.

Jag undrar vilken signal EU skulle sända genom att häva vapenembargot i en sådan här situation. Är det att vi står på diktaturens sida i stället för på demokratins? Är det verkligen i linje med svensk utrikespolitik, eller ens socialdemokratisk utrikespolitik, att sälja vapen till förtryckare och förbrytare, till länder som hotar säkerheten i den egna regionen? Är det, herr statsminister, att värna frihet, fred och demokrati?

Anf. 83 Statsminister GÖRAN PERSSON (s):

Herr talman! Om vi kommer att sälja vapen till Kina avgörs i vår egen nationella prövning. Det avgörs mot bakgrund av sådana omständigheter som Tobias Krantz pekar på. Vi vill att varje land i Europa ska ha den typen av lagstiftning. Dessutom vill vi att varje land öppet, tydligt och med fakta ska redovisa för varandra hur man hanterar den lagstiftningen. Det är en bättre ordning än att blunda för den situation som nu råder, att vissa länder säljer vapen till Kina utan att vi har en redovisning av det och utan att vi har en gemensam uppförandekod. Det sker genom att vi har ett embargo som inte är täckande i alla delar. Det är detta embargo som bör bytas mot någonting nytt. Kan de ske enat i Europa får vi också större förutsättningar att föra en dialog med det Kina som vi naturligtvis respekterar inom den ram som ett-Kina-politiken representerar.

Anf. 84 BÖRJE VESTLUND (s):

Herr talman! Så här i slutet tänkte jag ta upp en fråga som kanske är minst lika viktig som frågan om Turkiet men som inte har diskuterats alls i denna kammare. Det kanske säger att vi i den här kammaren är väldigt överens i frågan om Turkiet. Det gäller frågan om inträde för Kroatien.

Min första fråga är: Bedömer statsministern att detta är så okomplicerat som det har redovisats i det här sammanhanget? Jag tänker på de krigsförbrytelser som har skett i Kroatien.

Även Serbien har ju knackat på dörren, och då är min andra fråga: Bedömer statsministern att det här är en process som kommer att gå vidare så att även Serbien kommer att behandlas som ett ansökarland så småningom, på nästa toppmöte, toppmötet därpå eller någon gång i framtiden? Kommer även Serbien in i detta så att vi på det sättet också kan få västra Balkan som en del av unionen?

Anf. 85 Statsminister GÖRAN PERSSON (s):

Herr talman! Börje Vestlunds vision kommer att bli verklighet. Det är jag ganska säker på. Jag tror också att länderna på Balkan ser ett framtida EU-medlemskap som en möjlighet inom en nära framtid. För flera av dem finns ju associationsavtal eller associationsprocesser som pågår. Det gäller Albanien, Makedonien och även Serbien. Den utvecklingen är redan på gång.

Skulle dessa länder leva upp till Köpenhamnskriterierna är det förhoppningsvis ett sätt att sätta punkt för de mycket långvariga konflikterna på Balkan. Det visar också vilken kraft som ligger i Europaunionens framtidsperspektiv om medlemskap för dessa länder. Den kraften ska vi vara rädda om och inte fördärva genom att lättvindigt erbjuda medlemskapet. Men vi ska inte heller stoppa dem som lever upp till medlemskapets kriterier, utan välkomna dem i den gemenskap som vi alla vill leva i, särskilt så här, herr talman, inför julen då vi har anledning att önska varandra frid. Vi har också anledning att önska varandra ett gott nytt år.

Jag tackar för den julhälsning jag fick från Chatrine Pålsson och uppfattar att det var kammarens hälsning. Jag önskar talmannen och er en skön och fröjdefull jul.

(Applåder)

Anf. 86 TALMANNEN:

Vi tackar statsministern för det. Det är faktiskt 36 ledamöter som har ställt frågor. Det betyder att en tiondel av kammarens ledamöter har agerat i dag.

Överläggningen var härmed avslutad.

2 § Justering av protokoll

Justerades protokollet för den 13 december.

3 § Anmälan om återtagande av plats i riksdagen

Talmannen meddelade att *Christer Engelhardt* (s) skulle återta sin plats i riksdagen från och med lördagen den 1 januari 2005 varigenom uppdraget som ersättare skulle upphöra för Carina Grönhagen.

4 § Utökad ledighet

Talmannen meddelade att *Maria Wetterstrand* (mp) ansökt om utökad föräldraledighet under tiden den 12 januari–17 april 2005.

Kammaren biföll denna ansökan.

Talmannen anmälde att *Gunvor G Ericson* (mp) skulle fortsätta att tjänstgöra som ersättare för Maria Wetterstrand.

Prot. 2004/05:55
18 december

5 § Meddelande om plan för kammarens sammanträden våren 2005

Talmannen meddelade att plan för kammarens sammanträden våren 2005 med vöteringsider delats ut till kammarens ledamöter.

6 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Till riksdagen hade inkommit följande skrivelser:

Interpellation 2004/05:35

Till riksdagen

Interpellation 2004/05:35 av Marie Engström (v) om ersättningsjobb till Värmland

Interpellationen besvarades tisdagen den 12 oktober 2004.

Skälet till dröjsmålet var att den dagen på grund av förbiseende – riksdagen hade tre plenifria dagar veckan innan – beräknades ligga inom rätt tid för besvarande av interpellationen.

Stockholm den 17 december 2004

Näringsdepartementet

Ulrika Messing

Enligt uppdrag

Dag Ekman

Expeditionschef

Interpellation 2004/05:244

Till riksdagen

Interpellation 2004/05:244 av Gustav Fridolin (mp) om papperslösa i Sverige

Interpellationen kommer att besvaras torsdagen den 20 januari 2005.

Skälet till dröjsmålet är att interpellationsdebatten i kammaren den 18 januari är fulltecknad.

Stockholm den 16 december 2004

Utrikesdepartementet

Barbro Holmberg

Enligt uppdrag

Per Thöresson

Expeditionschef

7 § Anmälan om inkomna uppteckningar från EU-nämndssammanträden

8 § Hänvisning av ärenden till utskott och beslut om förlängd motionstid

Föredrogs och hänvisades
Skrivelser
2004/05:47 till socialförsäkringsutskottet
2004/05:52 till utrikesutskottet

Kammaren biföll talmannens förslag att motionstiden för ovanstående skrivelser skulle förlängas till *fredagen den 21 januari 2005*.

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 11.18 på förslag av talmannen att ajournera förhandlingarna i fyra minuter till dess avslutningen skulle äga rum.

Återupptagna förhandlingar

Avslutning

Förhandlingarna återupptogs kl. 11.22.

9 § Avslutning

Anf. 87 TALMANNEN:

Ärade ledamöter! Efter vår händelserika och arbetsamma höstsession stundar nu ett efterlängtat juluppehåll.

När nyårsklockorna klämtar om knappt två veckor har Sverige i tio år varit medlem i Europeiska unionen, som vi nyss har debatterat.

Det finns i dag en bred enighet mellan partierna att riksdagen behöver spela en mer aktiv roll i EU än vad vi förmått att göra det senaste decenniet. Riksdagskommittén har under hösten arbetat med att finna formerna för detta.

Utgångspunkten är att skapa större öppenhet och involvera fler ledamöter än i dag. Riksdagen ska också komma in tidigare i EU:s beslutsprocesser. I sak betyder det att ett större ansvar läggs på utskotten. Det ska också bli vanligare med debatter i kammaren om aktuella EU-frågor, och det har i dag verkligen visat att det fungerar.

Riksdagskommittén har också noggrant gått igenom vad det nya fördraget får för konsekvenser för riksdagens arbete. En uppgift har varit att finna former för subsidiaritetskontrollen – och här är det naturligt att utskotten bär huvudansvaret. En annan uppgift har varit hur vi går till väga med de tusentals dokument, av olika dignitet, som EU:s institutioner i framtiden ska överlämna till de nationella parlamenten. Som jag ser det är det viktigt – och något som medborgarna förväntar sig av oss – att

vi kan visa att vi tar hand om detta i riksdagens arbete på ett rimligt och ansvarsfullt sätt.

Kära ledamöter! Som jag nämnde har det varit en arbetsam höst. Jag tänker bland annat på motionshanteringen. Antalet motioner var i år fler än på 15 år.

Jag tror att de allra flesta är överens om att motionerna fyller en viktig funktion i den demokratiska processen.

Samtidigt tror jag att många också håller med om att den nuvarande situationen är svår att förena med de högt ställda ambitioner som finns när det till exempel gäller EU-arbetet.

Flera utskott arbetar numera med en förenklad motionshantering inom ramen för en långsiktig planering. Olika år fokuserar man mer på vissa frågor. Den studie om utskotten som presenterades för bara några dagar sedan visar att de flesta utskott har ambitionen att förenkla motionshanteringen men att acceptansen inte alltid är så hög i praktiken. Här måste vi komma vidare om riksdagen i framtiden ska ha kraft att höja sig över detaljnivån i sitt arbete.

Sedan 1971 har vi bara gjort marginella förändringar av ärendefördelningen mellan utskotten. Utskottsstudien visar dock på påtagliga skillnader i arbetsbelastning mellan utskotten. Mot bakgrund av detta kommer Riksdagskommittén att göra en översyn av ärendefördelningen under våren.

Kära kolleger! Försöken med nya debattformer och ny sittning i plenisalen har fallit väl ut. Vi fortsätter på den inslagna vägen.

Jag har i samråd med gruppledarna inom ramen för Riksdagskommitténs arbete beslutat att på försök anordna allmänna debattimmar här i plenisalen. Syftet är att skapa ett forum där ledamöter kan tala i aktuella frågor eller rikta uppmärksamhet på en viss fråga. Det kan också handla om att ge utrymme i kammaren för återrapporter från olika utskottsresor, delegationsresor och andra internationella kontakter. Under våren kommer fyra allmänna debattimmar att hållas på försök.

Plenisalsprojektet håller på att ta form. För er som missat det finns det nu i foajén utanför kammaren en utställning som visar en modell och digitala bilder av plenisalen som den planeras till öppnandet hösten 2006.

Om ni tittar på bilden från den gamla första kammaren på Riddarholmen ser ni att debatterna där togs från långbänkar längst fram och utan talarstolar. Jag tycker att det är extra roligt att vi kan knyta an till våra traditioner och vår historia för att möta moderna behov.

Kära kolleger! Enligt Medieakademiens förtroendebarmeter har allmänhetens förtroende för riksdagen sjunkit ganska rejält i år efter ett par års uppgång. Visserligen brukar förtroendet vara lägre ju längre vi befinner oss från de allmänna valen, men det är inget som vi ska slå oss till ro med.

Efter mediernas rapporter om hanteringen av traktamenten och sjukkanmälningar har jag tagit emot ett stort antal mejl och brev från allmänheten. Många är arga och deklarerar att deras förtroende för riksdagen och oss politiker har fått sig en rejäl törn. Jag vet att flera av er har fått ta emot liknande synpunkter. Jag vet också att gjorda misstag nu har reglerats i efterhand.

Mitt generella svar till dem som skrivit har varit att jag ser det som hänt som mycket beklagligt samt att reglerna är tydliga och självklart ska följas, vilket också nästan alltid görs.

Samtidigt har jag påmint om att det inte går att likställa ett politiskt förtroendeuppdrag med en vanlig anställning.

Jag tror att vi måste bli bättre på att beskriva för väljarna hur vår vardag ser ut och hur det politiska arbetet bedrivs i praktiken. Den dagboksstudie som nästan alla ledamöter bidragit till – och som presenteras inom kort – kan bidra till ökad kunskap på det här området. Det viktigaste är ju självfallet mötet mellan väljare och folkvalda.

Under hösten har en arbetsgrupp presenterat 15 konkreta förslag för en förbättrad jämställdhet i riksdagen. Riksdagsstyrelsen har beslutat att lägga rapporten till grund för det fortsatta arbetet.

Det arbetsgruppen föreslår bygger på ett metodiskt tillvägagångssätt och att det ska finnas ett tydligt ansvarstagande i processen. Hela riksdagen ska involveras. Riksdagsstyrelsen ska för varje mandatperiod anta ett jämställdhetsprogram för riksdagen som vi sedan genomför. Jag räknar med att vi redan i vår kommer att ta fram ett program som ska gälla för återstoden av mandatperioden.

Arbetsgruppens förslag handlar också om att synliggöra och öka kunskapen om jämställdhetsfrågorna. Det kan ske i form av utbildning och seminarier med utskottens presidier, bland annat med fokus på sammanträdeskulturen, och genom att skapa mötesplatser i riksdagen för partigruppsskanslierna. Mer forskning om riksdagen i ett genusperspektiv och ökad konsuppdeldad statistik kring riksdagen är andra åtgärder.

En översikt över befintlig forskning om riksdagen i ett genusperspektiv kommer att presenteras i början av nästa år. Rapporten kommer att ligga till grund för ett första offentligt seminarium här i riksdagen.

Ärade kolleger! Fem av våra kolleger har lämnat sitt uppdrag under hösten.

Lars-Erik Lövdén kom in i riksdagen för Socialdemokraterna 1979. 1982 blev han ledamot i justitieutskottet, ett utskott han blev trogen i 16 år varav 12 år som vice ordförande. Under sin riksdagskarriär har Lars-Erik Lövdén innehaft ett stort antal uppdrag i olika styrelser och kommittéer. Kriminalvårdsstyrelsen, Rikspolisstyrelsen, Betalningsansvarskommittén, Självhjälpskommittén, Ekobrottsberedningen – listan är längre än så. Detta visar både på bred kompetens och på att Lars-Erik Lövdén fått stort förtroende från sina kolleger i riksdag och regering. Från 1998 till 2002 var Lars-Erik Lövdén statsråd i Finansdepartementet och från 2002 kommun- och bostadsminister. Nyligen tillträdde han posten som landshövding i Hallands län.

Lena Sandlin-Hedman kom in i riksdagen för Socialdemokraterna 1994. Under sin första mandatperiod var hon ledamot i trafikutskottet. Efter valet 1998 blev hon ledamot av skatteutskottet där hon också blev kvar till sin avsägelse från riksdagsuppdraget. Förutom sina insatser i dessa utskott har hon varit engagerad i bland annat utbildningsfrågor och EU-politiken.

Vid sidan av det vardagliga riksdagsarbetet har Lena Sandlin-Hedman varit särskilt aktiv i idrottsfrågor. Detta engagemang har hon inte minst fått utlopp för som föreningsledare i anrika Björklöven.

Kerstin-Maria Stalin valdes in i riksdagen för Miljöpartiet 1998. Fram till valet 2002 satt hon i socialförsäkringsutskottet och hamnade därefter i socialutskottet.

Barnen har stått i fokus för Kerstin-Maria Stalins politiska arbete. Hon har bland annat drivit frågan att konsekvensbeskrivningar för barn görs för varje utgiftsområde i budgeten. Hon har suttit i Kommittén mot barnmisshandel och varit engagerad för flyktingbarn, bland mycket annat.

Kerstin-Maria har nu gått i pension, men hon sitter fortfarande med i kommittén Nationell handlingsplan för den sociala barn- och ungdomsvården.

Carl-Axel Johansson kom in i riksdagen för Moderaterna 2001. Efter valet 2002 var han ledamot i socialutskottet, där han bidrog med sina sakkunskaper och erfarenheter från läkaryrket. I samband med riksmötets öppnande i år valde han att lämna såväl Moderaterna som riksdagen. Carl-Axel Johansson driver i dag en läkarpraktik i Köpingsbro utanför Ystad.

Lars Engqvist valdes in i riksdagen för Socialdemokraterna 2002. Redan 1998 hade han dock blivit utsedd till i tur och ordning tre statsrådsposter – först integrationsminister, därefter biträdande finansminister och slutligen socialminister, ett uppdrag han behöll tills han i oktober år utsågs till landshövding i Jönköpings län. Den gångna sommaren och fram till sin avgång fungerade han även som vice statsminister.

Förutom socialpolitiken är det kulturpolitiken som den tidigare publicisten Lars Engqvist ägnat mest kraft åt som politiker.

Vid sidan av sitt uppdrag som landshövding är Lars Engqvist ordförande i Författningsutredningen som ska pågå till utgången av 2008.

Jag vill tacka de fem för deras insatser och önskar dem all lycka i framtiden.

Kära vänner! Stort tack till er alla, ledamöter och personal i riksdagen, för ert fina arbete under denna höst! Jag önskar er alla en skön och avkopplande helg och ett gott nytt 2005.

(Applåder)

Anf. 88 Förste vice talman PER WESTERBERG (m):

Herr talman! I ålderspresidentens frånvaro och i egenskap av näst näst ålderspresident ber jag att få tacka talmannen för den gångna hösten och för ett mycket positivt arbete med gott humör, reformanda och glädje i arbetet. Jag vill tillönska herr talmannen en mycket god jul och ett mycket gott nytt år.

(Applåder)

Prot. 2004/05:55

18 december

Avslutning

Prot. 2004/05:55
18 december

10 § Kammaren åtskildes kl. 11.36.

Förhandlingarna leddes av talmannen.

Vid protokollet

ULF CHRISTOFFERSSON

/Monica Gustafson

1 § Information från regeringen om Europeiska rådets möte i

Bryssel den 16 och 17 december 1

Anf. 1 Statsminister GÖRAN PERSSON (s)	1
Anf. 2 FREDRIK REINFELDT (m)	3
Anf. 3 Statsminister GÖRAN PERSSON (s)	4
Anf. 4 CARL B HAMILTON (fp)	4
Anf. 5 Statsminister GÖRAN PERSSON (s)	5
Anf. 6 AGNE HANSSON (c).....	5
Anf. 7 Statsminister GÖRAN PERSSON (s)	6
Anf. 8 MARIAM OSMAN SHERIFAY (s)	6
Anf. 9 Statsminister GÖRAN PERSSON (s)	6
Anf. 10 GÖRAN HÄGGLUND (kd).....	7
Anf. 11 Statsminister GÖRAN PERSSON (s)	7
Anf. 12 ALICE ÅSTRÖM (v).....	8
Anf. 13 Statsminister GÖRAN PERSSON (s)	8
Anf. 14 LOTTA HEDSTRÖM (mp)	9
Anf. 15 Statsminister GÖRAN PERSSON (s)	9
Anf. 16 LARS LINDBLAD (m).....	10
Anf. 17 Statsminister GÖRAN PERSSON (s)	10
Anf. 18 LARS LINDBLAD (m).....	10
Anf. 19 Statsminister GÖRAN PERSSON (s)	10
Anf. 20 TOMMY WAIDELICH (s).....	11
Anf. 21 Statsminister GÖRAN PERSSON (s)	11
Anf. 22 CECILIA WIGSTRÖM (fp).....	11
Anf. 23 Statsminister GÖRAN PERSSON (s)	12
Anf. 24 CECILIA WIGSTRÖM (fp).....	12
Anf. 25 Statsminister GÖRAN PERSSON (s)	13
Anf. 26 ALF SVENSSON (kd)	13
Anf. 27 Statsminister GÖRAN PERSSON (s)	14
Anf. 28 KARIN THORBORG (v).....	14
Anf. 29 Statsminister GÖRAN PERSSON (s)	15
Anf. 30 GUSTAV FRIDOLIN (mp)	15
Anf. 31 Statsminister GÖRAN PERSSON (s)	15
Anf. 32 GUSTAV FRIDOLIN (mp)	16
Anf. 33 Statsminister GÖRAN PERSSON (s)	17
Anf. 34 JOE FRANS (s).....	17
Anf. 35 Statsminister GÖRAN PERSSON (s)	17
Anf. 36 GUNILLA CARLSSON i Tyresö (m).....	18
Anf. 37 Statsminister GÖRAN PERSSON (s)	18
Anf. 38 KARIN GRANBOM (fp).....	19
Anf. 39 Statsminister GÖRAN PERSSON (s)	19
Anf. 40 STEN LUNDSTRÖM (v)	20
Anf. 41 Statsminister GÖRAN PERSSON (s)	20
Anf. 42 STEN LUNDSTRÖM (v)	21
Anf. 43 Statsminister GÖRAN PERSSON (s)	21
Anf. 44 ÅSA TORSTENSSON (c)	21

Anf. 45	Statsminister GÖRAN PERSSON (s)	21
Anf. 46	LENNART FREMLING (fp)	22
Anf. 47	Statsminister GÖRAN PERSSON (s)	22
Anf. 48	HOLGER GUSTAFSSON (kd)	22
Anf. 49	Statsminister GÖRAN PERSSON (s)	23
Anf. 50	ANNE LUDVIGSSON (s)	23
Anf. 51	Statsminister GÖRAN PERSSON (s)	24
Anf. 52	LENNART HEDQUIST (m)	24
Anf. 53	Statsminister GÖRAN PERSSON (s)	25
Anf. 54	ULF HOLM (mp)	25
Anf. 55	Statsminister GÖRAN PERSSON (s)	25
Anf. 56	ULF HOLM (mp)	25
Anf. 57	Statsminister GÖRAN PERSSON (s)	26
Anf. 58	ANDERS G HÖGMARK (m)	26
Anf. 59	Statsminister GÖRAN PERSSON (s)	26
Anf. 60	SYLVIA LINDGREN (s)	26
Anf. 61	Statsminister GÖRAN PERSSON (s)	27
Anf. 62	SVEN-ERIK SJÖSTRAND (v)	27
Anf. 63	Statsminister GÖRAN PERSSON (s)	27
Anf. 64	CARINA HÄGG (s)	28
Anf. 65	Statsminister GÖRAN PERSSON (s)	28
Anf. 66	CHATRINE PÅLSSON (kd)	29
Anf. 67	Statsminister GÖRAN PERSSON (s)	29
Anf. 68	GÖRAN LINDBLAD (m)	29
Anf. 69	Statsminister GÖRAN PERSSON (s)	30
Anf. 70	HELENA BARGHOLTZ (fp)	31
Anf. 71	Statsminister GÖRAN PERSSON (s)	31
Anf. 72	HELENA BARGHOLTZ (fp)	32
Anf. 73	Statsminister GÖRAN PERSSON (s)	32
Anf. 74	YILMAZ KERIMO (s)	32
Anf. 75	Statsminister GÖRAN PERSSON (s)	32
Anf. 76	BENGT-ANDERS JOHANSSON (m)	33
Anf. 77	Statsminister GÖRAN PERSSON (s)	33
Anf. 78	GUNNAR ANDRÉN (fp)	33
Anf. 79	Statsminister GÖRAN PERSSON (s)	34
Anf. 80	BERNDT EKHOLM (s)	34
Anf. 81	Statsminister GÖRAN PERSSON (s)	34
Anf. 82	TOBIAS KRANTZ (fp)	35
Anf. 83	Statsminister GÖRAN PERSSON (s)	35
Anf. 84	BÖRJE VESTLUND (s)	35
Anf. 85	Statsminister GÖRAN PERSSON (s)	36
Anf. 86	TALMANNEN	36
2 §	Justering av protokoll	36
3 §	Anmälan om återtagande av plats i riksdagen	36
4 §	Utökad ledighet	36
5 §	Meddelande om plan för kammarens sammanträden våren 2005	37
6 §	Anmälan om fördröjda svar på interpellationer	37

7 § Anmälan om inkomna uppteckningar från EU-nämndssammanträden	37
8 § Hänvisning av ärenden till utskott och beslut om förlängd motionstid	38
Ajournering.....	38
Återupptagna förhandlingar	38
9 § Avslutning.....	38
Anf. 87 TALMANNEN.....	38
Anf. 88 Förste vice talman PER WESTERBERG (m)	41
10 § Kammaren åtskildes kl. 11.36.....	42

Prot. 2004/05:55
18 december

